

Saara Isoniemi

OSAAVALLA VÄYLÄLLÄ VARHAISKASVATUKSESSA

Varhaiskasvatuksen väyläopintojen malli opiskelijoiden kokemuksista ja kehittämisideoista
OsaaVa -hankkeessa

OSAAVALLA VÄYLÄLLÄ VARHAISKASVATUKSESSA

Varhaiskasvatuksen väyläopintojen malli opiskelijoiden kokemuksista ja kehittämisideoista
OsaaVa -hankkeessa

Saara Isoniemi
Opinnäytetyö
Syksy 2021
Sosiaali- ja terveysalan johtaminen
(YAMK)
Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu
Sosiaali- ja terveysalan johtaminen

Tekijä: Isoniemi Saara

Opinnäytetyön nimi: Osaavalla väylällä varhaiskasvatuksessa. Varhaiskasvatuksen väyläopintojen malli opiskelijoiden kokemuksista ja kehittämisideoista OsaaVa -hankkeessa

Työn ohjaajat: Männistö Merja ja Koivisto Markku

Työn valmistuslukupäivä ja -vuosi: syksy 2021

Sivumäärä: 65 + 1 liite

Opinnäytetyön tavoitteena oli kehittää varhaiskasvatuksen väyläopintojen malli, joka tukee ja edistää toisen asteen opiskelijoiden jatko-opintoja korkeakoulussa sekä toimii perustana eri koulutusorganisaatioille järjestettäessä varhaiskasvatuksen väyläopintoja toiselta asteelta korkeakouluun. Opinnäytetyö tehtiin OsaaVa -Osaamisella eteenpäin varhaiskasvatuksessa -hankkeelle. Kehitetty malli edistää hankkeen tavoitteiden toteutumista. Opinnäytetyön taustalla oli useita yhteiskunnallisia asioita, kuten varhaiskasvatuksen työvoimapula, varhaiskasvatuslain uudistus ja sen tuomat muutokset henkilöstörakenteeseen, hallituksen linjaukset koulutustason nostosta, Opetus- ja kulttuuriministeriön linjaukset koulutuksen kehittämisen tavoitteista, Eurooppa 2020 strategia ja ammatillisen koulutuksen reformi. Pääkäsitteinä olivat varhaiskasvatus, varhaiskasvatuksen koulutus ja varhaiskasvatuksen koulutuksen kehittäminen.

Opinnäytetyö oli tutkimuksellinen kehittämistyö, jossa lähestymistapana oli konstrukttiivinen tutkimus. Opinnäytetyö jakautui karkeasti tutkimukselliseen ja kehittämisvaiheeseen. Tutkimuksellisessa vaiheessa toteutettiin laadullinen tutkimus ja selvitettiin varhaiskasvatuksen pilottiopintoihin osallistuvien opiskelijoiden kokemuksia pilottiopinnoista ja kehittämisideoita väyläopintoihin. Aineistoa hankittiin kyselyllä ja hyödyntämällä opiskelijoiden kirjoittamia oppimispäiväkirjoja. Aineisto analysoitiin sisällönanalyysillä. Kehittämisvaiheessa tutkimustieto toimi kehittämistyön pohjana, jolloin varhaiskasvatuksen väyläopintojen mallia kehitettiin OsaaVa -hankkeen työpajoissa. Työpajojä järjestettiin kolme ja niissä käytettiin yhteistoiminnallisen kehittämisen menetelmistä ideointityöpaja menetelmää ja dialogista keskustelua. Kehittämistyön tuloksena tuotettiin varhaiskasvatuksen väyläopintojen malli. Mallin mukaan koulutusorganisaatioiden välinen yhteistyö on tiivistä ja väyläopinnot vakiinnutetaan osaksi organisaatioiden toimintaa. Mallissa koulutusorganisaatioista nimetyt väyläopettajat vastaavat 30 opintopisteen laajuisten väyläopintojen suunnittelusta, toteutuksesta, arvioinnista ja kehittämisestä. Mallin mukaan väyläopinnot toteutetaan lähiopetuksena. Opinnot alkavat orientoivilla opinnoilla ja varsinaiset varhaiskasvatuksen opinnot tulevat näiden jälkeen. Mallissa siirtymävaiheen opintojen tukemiseen ja uraohjaukseen on kiinnitetty erityistä huomiota ja tuki on opinnollistettu osaksi opintoja. Opinnäytetyön tuloksena kehitetty varhaiskasvatuksen väyläopintojen malli on hyödyllinen, käyttökelpoinen ja käyttäjälähtöinen. Mallin kehittämisessä on huomioitu opiskelijoiden, koulutusorganisaatioiden, opettajien ja työelämän näkökulmat ja se vastaa niiden tarpeisiin. Malli sujuvoittaa varhaiskasvatuksen opintopolkuja ja edistää toisen asteen opiskelijoiden jatko-opintoja korkeakoulussa. Jatkotutkimusaiheena on mallin mukaisesti toteutettujen varhaiskasvatuksen väyläopintojen vaikutus jatko-opintoihin hakeutumiseen.

Asiasanat: varhaiskasvatus, varhaiskasvatuksen koulutus, varhaiskasvatuksen koulutuksen kehittäminen, väyläopinnot

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Master's Degree in social and health care

Author: Isoniemi Saara

Title of thesis: A competent pathway in early childhood education and care. Model of path studies in early childhood education and care from students' experiences and development ideas in the Moving forward with knowledge in childhood education -project

Supervisors: Männistö Merja and Koivisto Markku

Term and year when the thesis was submitted: Autumn 2021 Number of pages: 65 + 1 appendix

The objective of the thesis was to develop a model that supports and promotes secondary school postgraduate students of early childhood and care to continue studies in a university of applied sciences. The objective was that model of this thesis will give guidelines on how to continue studies from secondary grade studies to a University of Applied Sciences. The thesis was carried out as a part of the Moving forward with knowledge in childhood education (OsaaVa) -project.

The model enhances achievement of the project's objectives. The thesis was based on several social issues, such as labour shortages in early childhood education and care, the Act on Early Childhood Education and Care, the Europe 2020 Strategy, and the Reform of Vocational Education and Training. The main concepts were early childhood education and care, education and training in early childhood education and care, and the development of education in early childhood education and care.

The thesis was a research development work, where the approach was constructive research. In the thesis, qualitative research was carried out and the experiences of students participating in pilot studies in early childhood education from pilot studies and development ideas for path studies were investigated. The material was obtained through a survey and by utilizing learning diaries written by students. The material was analyzed by content analysis. The research information served as the basis for the development work when the model for early childhood path studies was developed in the workshops of the OsaaVa -project. As a result of the development work, a model for early childhood path studies was produced.

According to the model, educational institutions work closely together. The path studies will be established as part of the organisations' operations. Educational institutions designate certain teachers who are responsible for the design, implementation, evaluation and development of the path studies. According to the model, the studies consist of 30 credits and they are implemented as classroom teaching. In the model, special attention has been paid to supporting studies and career guidance. The model has been developed by taking into account the perspectives of students, educational organisations, teachers, and working life, and the model meets their needs. The topic of further research is the impact of early childhood education and care path studies carried out in accordance with the model on applying for postgraduate studies.

Keywords: early childhood education and care, education and training in early childhood education and care, development of education in early childhood education and care, path studies

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
2	OSAAVA VARHAISKASVATUS	8
2.1	Varhaiskasvatuksen tehtävä, tavoitteet ja henkilöstö	8
2.2	Varhaiskasvatuksen koulutus	9
2.3	Ammatillisen koulutuksen kehittäminen	11
2.4	Varhaiskasvatuksen koulutusten kehittäminen kansallisessa kontekstissa	12
2.5	Varhaiskasvatuksen koulutusten kehittäminen kansainvälisessä kontekstissa	14
3	OSAAVALLA VÄYLÄLLÄ VARHAISKASVATUKSESSA	17
3.1	Opintojen sujuvoittaminen väyläopintojen avulla	17
3.2	Osaava -hanke, pilottiopinnot ja yhteistyöorganisaatiot	19
4	TUTKIMUKSELLISEN KEHITTÄMISTYÖN TAUSTA	23
5	TUTKIMUKSELLISEN KEHITTÄMISTYÖN TARKOITUS, TAVOITTEET JA TEHTÄVÄT ...	25
6	TUTKIMUKSELLISEN KEHITTÄMISTYÖN TOTEUTTAMINEN JA MENETELMÄT	26
6.1	Tutkimuksellisen kehittämistyön lähestymistapa	26
6.2	Tutkimuksellisen kehittämistyön vaiheet ja toteuttaminen	27
6.3	Tutkimuksellisen vaiheen toteuttaminen ja menetelmät	28
6.4	Aineiston analysointi	29
6.5	Kehittämisvaiheen toteuttaminen ja menetelmät	30
7	TUTKIMUKSELLISEN VAIHEEN TULOKSET	33
7.1	Oppimispäiväkirjojen tulokset	33
7.2	Kyselyn tulokset	40
7.3	Yhteenveto tutkimuksellisen vaiheen tuloksista	44
8	VARHAISKASVATUKSEN VÄYLÄOPINTOJEN MALLI	45
9	TUTKIMUKSELLISEN KEHITTÄMISTYÖN LUOTETTAVUUS JA EETTISYYS	51
9.1	Luotettavuus	51
9.2	Eettisyys	54
10	POHDINTA	56
	LÄHTEET	58
	LIITTEET	66

1 JOHDANTO

Suomessa varhaiskasvatustoiminta koskettaa merkittävää osuutta varhaiskasvatukseen osallistuneiden määrä on noussut vuosi vuodelta. Vuoden 2019 lopussa varhaiskasvatukseen osallistuneiden lasten osuus oli 77 % 1-6 -vuotiaista lapsista. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2021; OECD 2020.) Varhaiskasvatukseen osallistuneiden lasten osuus oli 77 % 1-6 -vuotiaista lapsista. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2021; OECD 2020.) Varhaiskasvatukseen osallistuneiden lasten osuus oli 77 % 1-6 -vuotiaista lapsista. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2021; OECD 2020.) Varhaiskasvatukseen osallistuneiden lasten osuus oli 77 % 1-6 -vuotiaista lapsista. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2021; OECD 2020.) Varhaiskasvatukseen osallistuneiden lasten osuus oli 77 % 1-6 -vuotiaista lapsista. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2021; OECD 2020.)

Varhaiskasvatukseen osallistuneiden lasten osuus oli 77 % 1-6 -vuotiaista lapsista. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2021; OECD 2020.) Varhaiskasvatukseen osallistuneiden lasten osuus oli 77 % 1-6 -vuotiaista lapsista. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2021; OECD 2020.) Varhaiskasvatukseen osallistuneiden lasten osuus oli 77 % 1-6 -vuotiaista lapsista. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2021; OECD 2020.) Varhaiskasvatukseen osallistuneiden lasten osuus oli 77 % 1-6 -vuotiaista lapsista. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2021; OECD 2020.)

Joustavien koulutuspolkujen kehittäminen on todella tärkeää, jotta pystytään vastaamaan alan työvoimatarpeeseen. Suomessa onkin ollut eri aloilla useita kehittämishankkeita, joissa on kehitetty sujuvia koulutuspolkuja toiselta asteelta korkeakouluun. Kuitenkaan varhaiskasvatusalalla vastaavia hankkeita ei ole ollut. Lisäksi varhaiskasvatukseen koulutukseen liittyvää tutkimustietoa on niukasti saatavilla (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2019b, 20-24; Varhaiskasvatukseen koulutusten kehittämisfoorumi 2021, 61.) Yhteiskunnallisesti katsottuna on kuitenkin hyvin merkittävää, että varhaiskasvatusalalle saadaan luotua joustavia koulutuspolkuja, joilla pystytään vastaamaan alan työvoimatarpeeseen. Ratkaisuksi tähän on Pohjois-Pohjanmaan alueella käynnistetty OsaaVa -Osaamisella

eteenpäin varhaiskasvatuksessa hanke. Hankkeen yhtenä tavoitteena on sujuvoittaa ja edistää varhaiskasvatusalan koulutuspolkuja työelämän tarpeisiin. (OsaaVa hankesuunnitelma 2020, 5.)

Tämä opinnäytetyö on tutkimuksellinen kehittämistyö, joka tehtiin OsaaVa -hankkeelle. Opinnäytetyön lähestymistapana oli konstrukttiivinen tutkimus ja tarkoituksena oli kehittää varhaiskasvatuksen väyläopintojen malli toisen asteen opinnoista korkeakouluopintoihin. Opinnäytetyö jakautui karkeasti tutkimukselliseen ja kehittämisvaiheeseen. Tutkimuksellisessa vaiheessa toteutettiin laadullinen tutkimus ja selvitettiin varhaiskasvatuksen pilottiopintoihin osallistuvien opiskelijoiden kokemuksia pilottiopinnoista ja kehittämisideoita väyläopintoihin. Aineistoa hankittiin kyselyllä ja hyödyntämällä opiskelijoiden kirjoittamia oppimispäiväkirjoja. Aineisto analysoitiin sisällönanalyysillä. Kehittämisvaiheessa tutkittu tieto toimi kehittämistyön pohjana. Kehittämisvaiheessa varhaiskasvatuksen väyläopintojen mallia kehitettiin OsaaVa -hankkeen työpajoissa koulutusorganisaatioiden ja hankkeen asiantuntijoiden kanssa yhteistoiminnallisen kehittämisen menetelmillä. Taustatietona hyödynnettiin myös OsaaVa -hankkeen työelämälle tekemää kartoitusta Varhaiskasvatuksen rekrytointitarpeista ja osaamisen kehittämistarpeista vuosina 2020-2030 Pohjois-Pohjanmaan maakunnan alueella. Kehittämistyön tuloksena kehitettiin varhaiskasvatuksen väyläopintojen malli, joka vastaa koulutusorganisaatioiden, opiskelijoiden ja työelämän tarpeisiin.

Tämän opinnäytetyön myötä edistetään toisen asteen opiskelijoiden jatko-opintoihin hakeutumista ja nopeutetaan varhaiskasvatusalan koulutuspolkuja. Kehittämistyön ja mallin myötä joustavuus opinnoissa lisääntyy, parhaimmillaan opiskelijoiden valmistumisaika lyhenee ja kelpoisuudet täytäviä työntekijöitä valmistuu vastaamaan työvoimapulaan. Tästä kehittämistyöstä hyötyvät varhaiskasvatusalan koulutusorganisaatiot, opiskelijat sekä työelämä. Lisäksi kehittämistyön myötä eri koulutusorganisaatioiden välinen yhteistyö lisääntyy. Työvoimapulan lisäksi tämän opinnäytetyön taustalla on myös monia yhteiskunnallisia tekijöitä, kuten hallitusohjelman tavoitteet nostaa kansallista koulutustasoa, varhaiskasvatuslain uudistus ja sen tuomat muutokset henkilöstörakenteeseen, Opetus- ja kulttuuriministeriön linjaukset koulutuksen tavoitteista, Eurooppa 2020 strategia ja ammatillisen koulutuksen reformi. Opinnäytetyössä yhteistyökumppaneina olivat OsaaVa -hankkeessa mukana olevien organisaatioiden asiantuntijat, projektikoordinaattorit ja pilottiopintoja yhteistyössä järjestäneet koulutusorganisaatiot Oulun ammattikorkeakoulu, Koulutuskuntayhtymä OSAO ja Suomen Diakoniaopisto.

2 OSAAVA VARHAISKASVATUS

2.1 Varhaiskasvatuksen tehtävä, tavoitteet ja henkilöstö

Varhaiskasvatus on alle oppivelvollisuusikäisille tarkoitettua suunnitelmallista ja tavoitteellista toimintaa, jota järjestää kunnalliset ja yksityiset palveluntuottajat. Varhaiskasvatusta järjestetään päiväkodeissa, perhepäivähoitona perhepäiväkodeissa ja avoimena varhaiskasvatustoimintana. Varhaiskasvatuksessa painotetaan pedagogiikkaa ja se muodostuu kolmesta tekijästä: hoidosta, kasvatuksesta ja opetuksesta. (Varhaiskasvatustilasto 2018, 1-2§.) Suomessa varhaiskasvatus on siirtynyt vuonna 2013 sosiaali- ja terveysministeriöstä opetus- ja kulttuuriministeriön alaisuuteen (HE 159/2012). Tällöin myös päivähoito-termi sai väistyä ja se korvattiin virallisesti käsitteellä varhaiskasvatus. Varhaiskasvatus on siis osa koulutusjärjestelmää ja sen toteuttamista on ohjattu varhaiskasvatussuunnitelman perusteilla vuodesta 2003 lähtien. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteista tuli kuitenkin velvoittava asiakirja vasta syksystä 2017. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa määrätään varhaiskasvatuksen tavoitteista ja sisällöistä. Perusteiden tarkoitus on taata Suomeen yhtenäinen, tasa-arvoinen ja laadukas varhaiskasvatus kaikille alle kouluikäisille lapsille. (Alila, Eskelinen, Estola, Kahiluoto, Kinos, Pekuri, Polvinen, Laaksonen & Lamberg 2014, 11; Onnismaa & Paananen 2019, 193-196; Opetushallitus 2019, 7-8.)

Suomalaisen varhaiskasvatuksen historiassa on nähtävissä eri aikakausien painotukset. Varhaiskasvatuksen tehtävä on nähty eri aikakausina eri tavalla ja tehtävä on muuttunut vuosikymmenien kuluessa. Varhaiskasvatuksen tehtävää yhteiskunnassamme on määrittänyt sosiaali-, perhe-, työvoima-, lapsi- ja koulutuspoliittiset näkökulmat. (Alila ym. 2014, 11-12.) Nämä painotukset ovat myös vaikuttaneet varhaiskasvatuksen henkilöstörakenteeseen ja henkilöstön koulutuksen taustalla olevaan tieteeseen. Varhaiskasvatuksessa työskentelevien koulutusten taustalla onkin nähtävissä useita eri tieteenaloja kuten kasvatustiede, sosiaalitiede ja hoitotiede. (Ailaranta 2017, 270; Onnismaa, Kalliala, Tahkokallio 2017, 14-15.) Vielä 1970-luvulla varhaiskasvatuksen tehtävänä oli lähinnä vanhempien työssäkäynnin mahdollistaminen ja kotikasvatuksen tukeminen, kun taas 2020-luvulla uusi varhaiskasvatustilasto määrittelee varhaiskasvatustoimintaan 10 tavoitetta, joiden myötä myös varhaiskasvatuksen tehtävä määrittyy. Tänä päivänä varhaiskasvatuksessa painottuu vahvasti pedagogiikka. Tavoitteissa esille tulevat myös lapsen etu, oikeus, osallisuus, tasa-arvoisuus sekä yhdenvertaisuus. (Alila ym. 2014, 11-12; Varhaiskasvatustilasto 2018, 3§.)

Uudistettu varhaiskasvatustalaki astui voimaan syksyllä 2018 korvaten vanhan päivähoitolain vuodelta 1973. Uudistus selkeyttää varhaiskasvatuksen toteuttamista, sillä vanhaa päivähoitolakia oli vuosien kuluessa laajennettu useilla eri säädöksillä. Lakiuudistuksen myötä varhaiskasvatusalan koulutuksiin ja ammattinimikkeisiin tuli muutoksia. Varhaiskasvatuksessa työskentelevien ammattinimikkeet ovat nykyisin varhaiskasvatuksen lastenhoitaja, varhaiskasvatuksen sosionomi, varhaiskasvatuksen opettaja ja päiväkodin johtaja. Varhaiskasvatustalaki muutti myös henkilöstön kelpoisuusvaatimuksia vaikuttaen tätä kautta henkilöstörakenteeseen päiväkotiryhmissä. Laissa on säädetty siirtymäaika ja päiväkodin henkilöstörakenne tulee muuttumaan vuodesta 2030 lähtien niin, että päiväkodeissa vähintään kahdella kolmasosalla tulee olla varhaiskasvatuksen opettajan tai -sosionomin kelpoisuus. Näistä vähintään puolella täytyy olla varhaiskasvatuksen opettajan kelpoisuus. Tämän muutoksen taustalla on tavoite vahvistaa varhaiskasvatuksen laatua nostamalla henkilöstön koulutustasoa. (Varhaiskasvatustalaki 540/2018, 26-28§, 31§.)

Varhaiskasvatustalain mukainen koulutustason nosto vaikuttaa siihen, että vuoden 2030 jälkeen varhaiskasvatuksessa tullaan tarvitsemaan vähemmän lastenhoitajia kuin aikaisemmin. Julkisten ja hyvinvointialojen liiton (JHL) arvion mukaan lastenhoitajien määrä vähenee varhaiskasvatuksessa nykyisestä noin 24 000 varhaiskasvatuksen lastenhoitajasta noin 13 000 lastenhoitajaan. Näiden lastenhoitajien tilalle laki ohjaa palkkaamaan varhaiskasvatuksen opettajia ja -sosionomeja. Tämä muutos tapahtuu kentällä vähitellen siirtymäajan kuluessa, sillä varhaiskasvatuksen järjestäjän on huomioitava tämä jo nyt uutta henkilökuntaa palkatessa. JHL on arvioinut, että jopa 4 000-5 000 varhaiskasvatuksen lastenhoitajaa on vaarassa joutua työttömyysuhan alle lähivuosina. Tästä seuraa tarve varhaiskasvatuksen lastenhoitajien jatkokoulutukseen. JHL on vedonnut päättäjiin, että varhaiskasvatuksen lastenhoitajille mahdollistettaisiin joustavia koulutuspolkuja jatko-opiskella varhaiskasvatusalalla. (Julkisten ja hyvinvointialojen liitto 2019.)

2.2 Varhaiskasvatuksen koulutus

Suomessa varhaiskasvatusalalla työskentelevien koulutusta toteutetaan kahdella koulutusasteella. Nämä koulutusasteet ovat toinen aste ja korkea-aste. Toisen asteen koulutuksen ja korkea-asteen koulutuksen välillä on selkeä tasoero. EU:ssa on kehitetty yhtenäinen eurooppalainen tutkintojen viitekehys EQF (European Qualifications Framework), joka toimii kansainvälisenä välineenä tulkita

eri tutkintojen tuottamaa osaamisen tasoa. EQF viitekehyksessä on kahdeksan tasoa ja mitä ylemmällä EQF tasolla ollaan, sitä syvällisempää ja monitahoisempaa on tutkinnon tuottama osaaminen. Toisen asteen perustutkinnot asettuvat tasolle EQF4 ja alemmat korkeakoulututkinnot tasolle EQF6. (Euroopan komissio 2019, 5, 9; Opetushallitus. 2018, 8, 15-18.) Suomessa toisen asteen koulutusta järjestävät ammatilliset oppilaitokset. Näiden oppilaitosten tehtävä on tarjota väestölle ammatillista koulutusta ja näin nostaa kansalaisten ammatillista osaamista sekä antaa jatko-opintovalmiudet. (Laki ammatillisesta koulutuksesta 531/2017, 2§.) Ammattikorkeakoulut ja yliopistot vastaavat varhaiskasvatusalan korkea-asteen koulutuksesta. Ammattikorkeakoulun tehtävä on tarjota korkeakouluopetusta, jolla vastataan työelämän ja sen kehittämisen tarpeisiin sekä asiantuntijatehtäviin. Lisäksi ammattikorkeakoulu tukee ja edistää tutkimus- ja kehittämistoiminnallaan työelämää ja alueen innovaatiotoimintaa. (Ammattikorkeakoululaki 932/2014, 4§.) Yliopistojen tehtävänä on yliopistolain mukaisesti edistää tieteellistä sivistystä sekä vapaata tutkimusta. Yliopistot tarjoavat ylintä tutkimukseen pohjautuvaa ja kansainvälisesti korkeatasoista opetusta ja koulutusta noudattaen eettisiä periaatteita ja hyvää tieteellistä käytäntöä. (Yliopistolaki 558/2009, 2§.)

Varhaiskasvatuslain mukaan varhaiskasvatuksen opettajaksi voi pätevätyä vain yliopistossa suorittamalla alemman korkeakoulututkinnon kasvatustieteen kandidaatin tai ylemmän korkeakoulututkinnon kasvatustieteen maisterin tutkinnon. Päiväkodin johtajalta vaaditaan kasvatustieteen maisterin tutkintoa. Aikaisemmin varhaiskasvatuksen opettajan (ent. lastentarhanopettajan) kelpoisuuden on voinut saada myös ammattikorkeakoulussa suoritettuaan sosionomin (AMK) tutkinnon ja sisällyttämällä opintoihin 60 opintopisteen verran varhaiskasvatukseen ja sosiaalipedagogiikkaan suuntaavia opintoja. Lakiuudistus toi kuitenkin muutoksen tähän ja viimeiset sosionomit, jotka saavat kelpoisuuden varhaiskasvatuksen opettajaksi ovat aloittaneet opintonsa ammattikorkeakoulussa syksyllä 2019. Tällä hetkellä varhaiskasvatuksen sosionomeja kouluttaa siis ammattikorkeakoulut ja varhaiskasvatuksen opettajia yliopistot. Varhaiskasvatuksen sosionomi kelpoisuuden voi saada suorittamalla ammattikorkeakoulussa sosiaali- ja terveysalalla sosiaalialan tutkinnon ja valitsemalla opintoihinsa 60 opintopisteen verran varhaiskasvatukseen ja sosiaalipedagogiikkaan suuntaavia opintoja. (Varhaiskasvatuslaki 540/2018, 26-31§.) Ammattikorkeakoulu painottaa sosionomien opetuksessa yhteiskunta- ja sosiaalityötä. Ammattikorkeakoulusta valmistuvien sosionomien vahvuutena on perhetyön ja lastensuojelun osaaminen. Yliopistokoulutus puolestaan painottaa tietoa lapsen kehityksestä ja oppimisesta sekä varhaiskasvatuksen pedagogiikkaa. (Onismaa ym. 2017, 10-11.)

Suomessa varhaiskasvatuksen lastenhoitajan kelpoisuuden voi saada suorittamalla toisen asteen ammatillisessa oppilaitoksessa kasvatus- ja ohjausalan perustutkinnon tai sosiaali- ja terveysalan perustutkinnon kuvion 1. mukaisesti. (Varhaiskasvatuksen koulutusten kehittämisfoorumi 2021, 105; Varhaiskasvatuslaki 540/2018, 28§.) Kasvatus- ja ohjausalan perustutkinnossa osaamisalaksi on valittava varhaiskasvatuksen ja perhetoiminnan osaamisala ja tällöin tutkintonimike on lastenohjaaja. Osaamisalana voi myös olla kommunikaation ja viittomakielisen ohjauksen osaamisala, jolloin tutkintonimike on kommunikaation ja viittomakielen ohjaaja. (Kasvatus ja ohjausalan perustutkinto 2017; Opetushallitus 2017,1.) Sosiaali- ja terveysalan perustutkinnossa osaamisalana täytty olla lasten ja nuorten kasvatuksen ja hoidon osaamisala ja valmistuessaan tutkintonimike on lähihoitaja. (Sosiaali- ja terveysalan perustutkinto 2017.)

Kasvatus- ja ohjausalan perustutkinto 180 osp		Sosiaali- ja terveysalan perustutkinto 180 osp
Varhaiskasvatuksen ja perhetoiminnan osaamisala, lastenhojaaja	Kommunikaation ja viittomakielisen ohjauksen osaamisala, kommunikaation ja viittomakielen ohjaaja	Lasten ja nuorten kasvatuksen ja hoidon osaamisala, lähihoitaja
<ul style="list-style-type: none"> • Ammatillinen kohtaaminen kasvatus- ja ohjausalalla 15 osp • Varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan toteuttaminen 30 osp • Lapsen kasvun, hyvinvoinnin ja oppimisen edistäminen 40 osp • Perheiden kanssa toimiminen ja monialainen yhteistyö 20-25 osp 	<ul style="list-style-type: none"> • Suomalaisella viittomakielellä toimiminen 30 osp • Kommunikointikeinojen käyttö vuorovaikutuksen edistämässä 20 osp • Lapsen kasvun, hyvinvoinnin ja oppimisen edistäminen 40 osp • Kommunikoinnissa tukea tarvitsevan oppilaan tai opiskelijan oppimisen ohjaaminen 20 osp 	<ul style="list-style-type: none"> • Kasvun ja osallisuuden edistäminen 25 osp • Hyvinvoinnin ja toimintakyvyn edistäminen 30 osp • Lapsen kasvun, hyvinvoinnin ja oppimisen edistäminen 40 osp • Lapsen, nuoren ja perheen terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen 35 osp
Ammatilliset valinnaiset tutkinnon osat tutkinnon laajuudesta riippuen 15-40 osp, valittavana esim.		
Ilmaisun ohjaaminen 20 osp	Tukea tarvitsevien ohjaaminen 20 osp	Liikkumisen ohjaaminen 15 osp
		Vapaaehtois- ja järjestötoiminnan ohjaaminen 15 osp
		Luonto- ja elämystoiminnan ohjaaminen 20 osp
		Tutkinnon osa toisesta amm. tutkinnosta
		Korkeakoulu-opintoja 15 osp
Yhteiset tutkinnon osat 35 osp		

Kuvio 1. Ammatilliset perustutkinnot ja niiden rakenne varhaiskasvatuksen lastenhoitajan kelpoisuuteen. (Varhaiskasvatuksen koulutusten kehittämisfoorumi 2021, 105.)

2.3 Ammatillisen koulutuksen kehittäminen

Ammatillisen koulutuksen kehittäminen on ollut jo pitkään Suomessa koulutuspoliittisena tavoitteena ja jatkuvan oppimisen edistäminen on yksi hallitusohjelman tavoitteista. Marinin hallitusohjelman mukaan ammatillista koulutusta tulee kehittää niin, että kansalaisten koulutustaso nousee ja samalla edistetään tasa-arvoa ja jatkuvaa oppimista. (Valtioneuvosto 2019, 161.) Jatkuva oppiminen (continuous learning) voidaankin määritellä oppimiseksi, joka tapahtuu työelämän kontekstissa ja organisaatioissa, joissa tarvitaan jatkuvaa osaamisen päivittämistä. Jatkuva oppiminen on

esimerkiksi uuden taidon tai ammatin oppimista; alati tapahtuvaa yksilön tiedon ja taidon syventämistä ja laajentamista. Jatkuva oppiminen tähtää siihen, että osaaminen vastaisi muuttuviin olosuhteisiin, sillä työelämän kehittyessä tarvitaan osaavaa ja ammattitaitoista työvoimaa uudistuviin työtehtäviin. (Sessa & London 2015, ix, 17-18.)

Suomessa toisen asteen ammatillista koulutusta on kehitetty vuosina 2015-2018, jolloin toteutettiin ammatillisen koulutuksen reformi. Reformin tavoitteena oli kehittää osaamisperusteinen tutkintorakenne, joka vastaa työelämän muuttuviin tarpeisiin. Reformissa uudistettiin ammatillisen koulutuksen rahoitusta, ohjausta ja tutkintojärjestelmää. Uudistuksen myötä joustavuus ja yksilölliset oppimispolut mahdollistuvat paremmin. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2021; Opetus- ja kulttuuriministeriö 2019a.) Ammatillisen koulutuksen kehittämiseksi tärkeää on osaamisperusteisuuden kehittäminen, yksilöiden osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen sekä päällekkäisyyksien ja rakenteellisten esteiden poistaminen. (Meriläinen & Rökköläinen 2016, 102-103.)

Reformin lisäksi ammatillista koulutusta on kehitetty niin, että jatko-opintoihin hakeutuminen mahdollistuisi monia eri reittejä pitkin. Samansuuntaista koulutuksen kehittämistä on ollut nähtävissä kaikissa Pohjoismaissa ja EU:n jäsenvaltioissa. Esimerkiksi Pohjoismaat ovat kehittäneet ammatillista koulutusta siihen suuntaan, että se mahdollistaisi joustavat jatko-opinnot toiselta asteelta korkeakouluun. Suomessa tähän kehitykseen on vaikuttanut merkittävästi ammattikorkeakoulujärjestelmä ja sen muodostuminen. Ammattikorkeakoulut ovat aktiivisesti kehittäneet erilaisia väyliä toisen asteen opinnoista korkeakouluun. (Virolainen & Teräs 2018, 58.) Lisäksi Euroopan Unioni on asettanut tavoitteita ammatillisen koulutuksen kehittämiseen, linjaamalla tavoitteita elinikäiselle oppimiselle asiakirjassaan A Memorandum on Lifelong Learning. Samoin UNESCO on laatinut vision elinikäisestä oppimisesta vuoteen 2050 mennessä. Edistämällä elinikäistä oppimista pyritään edistämään yksilöiden osallisuutta, kykyä selviytyä yhteiskunnan muutoksista ja demokratiaa. Merkityksellistä on siis taata joustavat koulutuspolut läpi elämän ja tukea jo varhain yksilöiden oppimaan oppimisen taitoja. (Commission of the European Communities 2000, 7-9; UNESCO 2020, 10-12.)

2.4 Varhaiskasvatuksen koulutusten kehittäminen kansallisessa kontekstissa

Opetus- ja kulttuuriministeriö on julkaissut Varhaiskasvatuksen koulutusten kehittämisohjelman 2021-2030 tammikuussa 2021. Kehittämisohjelman on laatinut Varhaiskasvatuksen koulutusten

kehittämisfoorumi, joka työskenteli vuosina 2019-2020 laatien suositukset varhaiskasvatuksen koulutusten kehittämiseksi uuden lain pohjalta. Suositukset on jaettu neljään pääteemaan, jotka esitellään seuraavaksi.

Ammatillinen osaaminen muuttuvassa toimintaympäristössä: Varhaiskasvatuksen koulutusten kehittämisessä tulisi kiinnittää huomiota nopeasti muuttuvaan toimintaympäristöön ja sen asettamiin vaatimuksiin henkilöstölle. Nopeasti muuttuva toimintaympäristö edellyttää jatkuvaa osaamisen päivittämistä, joka täytyy mahdollistaa järjestämällä säännöllisiä täydennyskoulutuksia kaikille ammattiryhmille. (Varhaiskasvatuksen koulutusten kehittämisfoorumi 2021, 166.) OsaaVa -hankkeessa tähän on tartuttu kartoittamalla varhaiskasvatusalalla toimivien koulutustarpeita. Kartoituksen avulla on saatu tietoa jatkuvasti muuttuvan toimintaympäristön asettamista täydennyskoulutustarpeista. Koulutustarpeista saatua tietoa on hyödynnetty tämän opinnäytetyön kehittämisprosessissa. Tämän lisäksi Varhaiskasvatuksen koulutusten kehittämisfoorumin (2021, 166) mukaan tutkitun tiedon hyödyntämistä tulisi lisätä varhaiskasvatushenkilöstön perustutkintokoulutuksen kehittämisessä, profiloida ammatillista osaamista sekä vahvistaa eri ammattiryhmien ammatillista identiteettiä.

Työvoimatarpeeseen vastaaminen: Varhaiskasvatuksen koulutuksissa tulisi vastata työvoimatarpeeseen ennakoimalla tarvetta, kehittämällä joustavia koulutuspolkuja ja näin mahdollistaa uralla eteneminen. Huomiota tulisi kiinnittää aloituspaikkamääriin, alueelliseen tarpeeseen ja saavutettavuuteen. Joustavia koulutuspolkuja ja eri koulutusmuotoja tulisi kehittää sekä järjestää suunnitelmallisesti koulutusta maahanmuuttajataustaisille sekä ruotsin- että saamenkielisen henkilöstön saatavuuden takaamiseksi. (Varhaiskasvatuksen koulutusten kehittämisfoorumi 2021, 166).

Yhteistyön lisääminen ja kehittäminen: Varhaiskasvatuksen koulutuksen kehittämisessä merkitykselliseksi asiaksi on nostettu yhteistyö ja sen kehittäminen eri koulutusorganisaatioiden ja työelämän välillä. Yhteistyöhön tulisi luoda selkeät rakenteet, verkostot ja säännöllisyys niin valtakunnallisesti kuin alueellisesti. Tärkeää olisi vahvistaa yhteistyötä eri koulutusorganisaatioiden välillä kuten ammatillisen toisen asteen, ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen välillä sekä työelämän välillä. Työelämän kanssa tehtävä yhteistyö on merkityksellistä, sillä näin koulutustahot saavat kentältä tärkeää tietoa työelämän haasteista ja pystyvät koulutuksen kehittämisessä vastaamaan niihin. Samalla työelämä saa uutta tutkimustietoa ja voi hyödyntää sitä käytännön työssä. (Varhaiskasvatuksen koulutusten kehittämisfoorumi 2021, 167.)

Varhaiskasvatusalan veto- ja pitovoima: Varhaiskasvatuksen veto- ja pitovoimaa tulisi edistää koulutusten laatua nostamalla ja kehittämällä työympäristöjä. Tärkeää on luoda myönteistä kuvaa varhaiskasvatuksesta alana ja korostaa sen merkitystä yhteiskunnassamme. Veto- ja pitovoimaisuutta vahvistamaan kehittämissuunnitelmassa ehdotetaan, että kaikissa varhaiskasvatuksen tutkintokoulutuksissa hyödynnettäisiin alalle soveltuvuuden arviointia valintakokeiden yhteydessä. Lisäksi erilaisia koulutuspolkuja tulisi kehittää niin, että joustavat täydennyskoulutukset jo alalla toimiville mahdollistuisivat tutkintokoulutuksissa. (Varhaiskasvatuksen koulutusten kehittämissuunnitelman 2021, 167-168.) Pitovoimaa voidaan vahvistaa myös kehittämällä mentorointia, kiinnittämällä huomiota työn resursseihin ja johtajuuteen. Varsinkin juuri alalle tulevien nuorten mentorointia ja tukea tulisi kehittää. (Kanttonen, Onnismaa, Reunamo & Tahkokallio 2020, 285.) Lisäksi työelämän työolosuhteita tulisi kehittää houkutteleviksi puuttamalla työkuormittavuuteen. Paanasen ja Tammen (2017, 48-55) mukaan työn kuormittavuuteen vaikuttavat suuret ryhmäkoot, lasten ja henkilökunnan vaihtuvuus, työkavereiden sairaspöissaolut ja ydintehtävän ulkopuoliset tehtävät.

Näiden edellä mainittujen kehittämisteemojen lisäksi varhaiskasvatuksen koulutusten kehittämiseen on laadittu suosituksia Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisussa Varhaiskasvatuksen kehittämisen tiekartta vuosille 2017-2030. Julkaisussa pitkän aikavälin suosituksena on, että varhaiskasvatuksen opettajien koulutuskelpoisuutta nostettaisiin niin, että tulevaisuudessa varhaiskasvatuksen opettajien koulutustaso nostettaisiin maisterin tutkintoon. Pitkän aikavälin kehittämistavoitteena on myös, että toiselle asteelle laadittaisiin oma varhaiskasvatukseen suuntautuva perustutkinto. Lisäksi suosituksena on kehittää varhaiskasvatukseen pysyvä täydennyskoulutusjärjestelmä. (Karila ym. 2017, 113-115.)

2.5 Varhaiskasvatuksen koulutusten kehittäminen kansainvälisessä kontekstissa

Kansainvälistä yhteistyötä varhaiskasvatuksen koulutusten kehittämisessä ja tutkimisessa tehdään Pohjoismaiden välillä sekä EU:n ja OECD:n toimintaympäristöissä. Yhteisen kehittämisen ja tutkimisen kohteena ovat olleet henkilöstön koulutus, varhaiskasvatuksen laatu ja arviointi, opetussuunnitelmatyö ja sen kehittäminen sekä ammattiryhmien kelpoisuudet ja ydinosaaminen. Näiden aiheiden lisäksi yhteiseksi tutkimus- ja kehittämiskohteeksi ovat nousseet varhaiskasvatuksen johtajuus ja globaalin koronaepidemian myötä poikkeusolojen vaikutus varhaiskasvatukseen. Kansainvälinen yhteistyö eri verkostoissa on tärkeää, jotta varhaiskasvatuksen kehittämistä voidaan arvioida

ja peilata laajemmassa kontekstissa. (OECD 2021; Varhaiskasvatuksen koulutusten kehittämisfoorumi 2021, 27-28, 33.)

Suomi tekee yhteistyötä eri pohjoismaiden kanssa kehittäessään varhaiskasvatuksen koulutuksia. Pohjoismaat ovat perustaneet vuonna 2004 varhaiskasvatuksen yhteistyöverkoston. Verkostossa keskustellaan ajankohtaisista teemoista, kuten varhaiskasvatushenkilöstön koulutusten kehittämisestä ja varhaiskasvatuksen johtajuudesta. Pohjoismailla on meneillään yhteisiä varhaiskasvatusalan tutkimuksia ja maat järjestävät yhteisiä konferensseja. Tästä esimerkkinä The Nordic Way Conference järjestäminen vuonna 2019, jossa esiteltiin pohjoismaista varhaiskasvatusmallia. (Nordic Co-operation 2019; Varhaiskasvatuksen koulutusten kehittämisfoorumi 2021, 27-28.)

Pohjoismaiden lisäksi Suomi tekee varhaiskasvatuksen koulutusten kehittämistyötä yhdessä EU:n jäsenmaiden kanssa. Varhaiskasvatuksen kehittämisen edistämiseksi EU:n jäsenmaat ovat perustaneet varhaiskasvatuksen teemaryhmän Education and Training 2020: Thematic Working Group on Early Childhood Education and Care. Tämän taustalla oli komission tiedonanto, jonka mukaan varhaiskasvatukseen panostamalla nostetaan EU:n kansalaisten osallistumistasoa ja annetaan lapsille paremmat lähtökohdat tulevaisuudelle. Varhaiskasvatuksen koulutuksen kehittämiseen on myös panostettu perustamalla erillinen varhaiskasvatuksen työryhmä vuosille 2018-2020 osana koulutusten strategista kehittämistä (ET 2020 Working Group -Early Childhood Education and Care). Työryhmässä on mukana edustajia kaikista jäsenmaista ja useista globaaleista järjestöistä. Työryhmän tavoitteena on ollut tukea jäsenvaltioita neuvoston suositusten toimeenpanossa ja näin parantaa varhaiskasvatuksen laatua. Työryhmässä on myös jaettu hyviä varhaiskasvatuksen käytäntöjä jäsenvaltioiden välillä ja toiminnan painopisteenä on ollut varhaiskasvatuksen koulutuksen kehittäminen, urapolut, henkilöstön ammatillisuuden tukeminen sekä henkilöstön ydinkompetenssit ja niiden saavuttaminen. (European Commission 2021; Varhaiskasvatuksen koulutusten kehittämisfoorumi 2021, 31-32.)

Varhaiskasvatuksen koulutusten kehittämistä toteutetaan kansainvälisesti OECD:n varhaiskasvatusverkostossa, jossa Suomi on ollut mukana jo yli kaksi vuosikymmentä. Verkosto koostuu jäsenmaiden edustajista ja yhteistyön sisältö on pitkälti yhteisten kehittämishankkeiden toteuttamista, selvitysten tekemistä, tutkimusraporttien laatimista ja tiedonvaihtoa. Verkoston tavoitteena on parantaa maiden varhaiskasvatuksen laatua kehittämällä, tutkimalla ja jakamalla tietoa varhaiskasvatuksesta ja antamalla maille poliittista neuvontaa. OECD on koonnut varhaiskasvatuksesta kattavan tietopankin, josta löytyy raportteja ja maakohtaisia tietoja. Suomea koskevaa arviointia OECD

on antanut esimerkiksi vuonna 2012, jolloin se linjasi Suomen kehittämiskohteita. Linjauksen mukaan Suomen tulisi kehittää varhaiskasvatuksen johtajuutta, selkeyttää eri ammattiryhmien työnjakoa ja kiinnittää huomiota riittävän suunnittelu-, arviointi- ja kehittämisajan mahdollistamiseen varhaiskasvatuksessa työskenteleville. Näihin asioihin Suomessa on panostettu tämän jälkeen esimerkiksi lisäämällä varhaiskasvatuksen opettajien suunnittelu-, arviointi- ja kehittämisajaa vuonna 2018 (KT:n yleiskirje 2018, 20). Lisäksi varhaiskasvatuslain uudistus selkeytti työnjakoa varhaiskasvatuksessa sekä nosti päiväkodin johtajien koulutustasovaatimusta. Näiden lisäksi OECD:n arvioinnin mukaan Suomen tulisi kiinnittää huomiota alan palkkaukseen, veto- ja pitovoimaan sekä miesten hakeutumiseen alalle. (OECD 2021; Varhaiskasvatuksen koulutusten kehittämisfoorumi 2021, 29-30.)

3 OSAAVALLA VÄYLÄLLÄ VARHAISKASVATUKSESSA

3.1 Opintojen sujuvoittaminen väyläopintojen avulla

Opintojen edistäminen ja sujuvoittaminen korkeakouluopintojen avulla tapahtuu yleensä siirtymävaiheessa. Siirtymävaihe määritellään opiskelijan elämänvaiheeksi, joka ajoittuu yleensä opintojen loppuvaiheeseen, kun opiskelija on siirtymässä koulutusasteelta toiselle eli esimerkiksi toiselta asteelta jatko-opintoihin korkeakouluun. Siirtymävaihe voi ajoittua myös koulutuksen ja työelämän välille. Siirtymävaiheessa opiskelija suunnittelee ja tekee valintoja tulevaisuudestaan sekä hakee jatko-opintoihin. Tähän vaiheeseen voi kuulua esimerkiksi ammattikorkeakouluopintoja, vaikka opiskelija suorittaakin vielä ammatillista perustutkintoa. (Laitinen, Väisänen & Kinnunen 2018, 90; Vehviläinen 2006, 31-32.) Ammatillisen toisen asteen koulutuksen ja korkeakoulussa opiskeltavien jatko-opintojen välille asettuvia siirtymävaiheen opintoja kutsutaan monella eri termillä. Yleensä niitä kutsutaan väylä- tai siltaopinnoiksi. Näiden opintojen tavoitteena on jatko-opintoihin siirtymisen sujuvoittaminen ja opiskeluajan lyheneminen. (Tamländer & Hohenthän 2017, 5.)

Ammatillisen koulutuksen reformin myötä yhteistyön merkitys ammatillisten oppilaitosten ja korkeakoulujen välillä on korostunut. Reformin myötä jatko-opintojen kehittäminen on merkityksellistä, sillä opiskelijoiden jatko-opinnot vaikuttavat oppilaitosten rahoitukseen. (Lehtonen, Pylväs, Rintala & Nokelainen 2018, 12-13.) Suomessa on ollut viime vuosina useita eri kehittämishankkeita ja ko-keiluja, joissa on kehitetty sujuvia opintopolkuja toiselta asteelta korkeakouluun. Jatko-opintojen ja sujuvien koulutusväylien kehittäminen onkin hyvin ajankohtaista kaikilla aloilla ja erityisesti varhaiskasvatuksessa, sillä varhaiskasvatuksen väyläopintojen mallia ole Suomessa saatavilla. Useat hankkeet, joissa opintojen sujuvoittamista toiselta asteelta korkeakouluun oli kehitetty, koskettavat esimerkiksi tekniikan opintoja. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2019b, 20-24).

Sujuvia koulutuspolkuja on kehitetty esimerkiksi Jatkoväylä -hankkeessa, joka oli 11 ammatillisen oppilaitoksen ja ammattikorkeakoulun yhteishanke vuosina 2016-2018. Pää toteuttajana hankkeessa toimi Centria ammattikorkeakoulu. Tämän hankkeen myötä on myös julkaistu valtakunnalliset suositukset jatkoväyläopintojen ja -ohjauksen järjestämiseen ammatillisen koulutuksen ja ammattikorkeakoulun yhteistyönä. Valtakunnallisissa suosituksissa siirtymävaiheen väyläopinnoista käytetään nimitystä jatkoväyläopinnot, mikä kuvaa konkreettisesti, että opinnoilla tavoitellaan jatko-

opintoihin tähtääviä opintoja. Jatkoväyläopinnoilla tarkoitetaan ammattikorkeakouluopintoja, jotka opiskelija sisällyttää ammatillisen perustutkinnon osaksi. Jatkoväyläopintojen tavoitteena on, että ne sujuvoittavat ja nopeuttavat opintoja kokonaisuudessaan noin ½-1 vuoden verran. Tämä mahdollistetaan esimerkiksi tarjoamalla ammatillista perustutkintoa suorittavalle opiskelijalle mahdollisuus opiskella ammattikorkeakouluopintoja joko koko ensimmäisen lukukauden opinnot tai yksittäisiä opintojaksoja. (Centria ammattikorkeakoulu 2020; Juutilainen, Lätti, Paldan & Ikonen 2018.)

Suomessa ammattikorkeakoulut tarjoavat myös mahdollisuuden suorittaa korkeakouluopintoja avoimessa ammattikorkeakoulussa jo ennen varsinaiseksi tutkinto-opiskelijaksi hakeutumista. Tämän lisäksi opiskelijan on mahdollista hakeutua polkuopintoihin. Polkuopinnot ovat avoimen ammattikorkeakoulun opintoja, jotka järjestetään samoissa ryhmissä tutkintoon johtavien opiskelijoiden kanssa. Polkuopinnot ovat maksullisia ja yleensä ne käsittävät ensimmäisen vuoden opinnot eli noin 60 opintopistettä. Polkuopintojen jälkeen opiskelijalla on mahdollisuus hakeutua tutkinto-opiskelijaksi erillishaun kautta. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017, 100.)

Yliopistossa avoimen yliopiston opintoja pidetään yhtenä väylänä tutkinto-opiskelijaksi, vaikka ne eivät suoraan takaa paikkaa tutkinto-opiskelijana. Tutkimuksen mukaan avoimen yliopiston kautta opintonsa aloittaneet opiskelijat ovat tunnollisia, motivoituneita ja opintojen keskeytyksiä on keskimääräistä vähemmän. Avoimen yliopiston opintojen myötä opiskelijoiden luottamus omiin kykyihinsä ja opiskelutaitoihinsa kasvaa. (Alho-Malmelinin 2010, 184, 189-190.) Avoin yliopisto onkin merkittävä koulutusmuoto Suomessa, sillä avoimen yliopiston opintoja suorittaa noin 70 000-80 000 opiskelijaa vuosittain. Avoimen yliopiston opintoja suorittavan on mahdollista hakeutua tutkinto-opiskelijaksi avoimen väylän kautta suoritettuaan tietyn määrän opintoja. (Haltia 2015, 37-38.)

Yhteenvedon näistä voidaan todeta, että eri koulutusorganisaatioilla on useita erilaisia vaihtoehtoja jatko-opintoihin toiselta asteelta korkeakouluun. Siirtymävaiheen opinnoista käytetään kirjavia nimityksiä: väylä-, polku-, jatkoväyläopinnot ja avoimen opinnot. Tässä opinnäytetyössä käytetään nimitystä *varhaiskasvatuksen väyläopinnot* ja niillä tarkoitetaan tulevaisuuden varhaiskasvatuksen opintoja, joita OsaaVa -hankkeessa ja tämän opinnäytetyön myötä kehitetään. Varhaiskasvatuksen väyläopinnot tulevat olemaan korkeakouluopintoja, joita toisen asteen opiskelijat voivat suorittaa perustutkinnon aikana ja sisällyttää opinnot osaksi perustutkintoa.

3.2 OsaaVa -hanke, pilottiopinnot ja yhteistyöorganisaatiot

Tämä opinnäytetyö on työelämän, opiskelijoiden ja varhaiskasvatusalan koulutusorganisaatioiden tarpeisiin vastaava tutkimuksellinen kehittämistyö, joka toteutettiin OsaaVa -Osaamisella eteenpäin varhaiskasvatuksessa hankkeelle. OsaaVa -hanke on ESR-rahoitteinen kehittämishanke, jossa edistetään varhaiskasvatusalan koulutuspolkuja kaikilla koulutusasteilla Pohjois-Pohjanmaan alueella. OsaaVa -hanke kokoaa siis yhteen keskeiset varhaiskasvatusalan koulutusorganisaatiot. Pää toteuttajana on Oulun ammattikorkeakoulu ja osatoteuttajina Oulun yliopisto, Diakonia-ammattikorkeakoulu, Suomen Diakoniaopisto ja Koulutuskuntayhtymä OSAO. OsaaVa -hankkeen toiminta-aika on 1.4.2020-31.5.2022. Kohderymänä ovat nuoret varhaiskasvatusalan valintaa harjoittavat peruskoululaiset ja lukiolaiset, varhaiskasvatusalan opiskelijat, aikuiset ammatinvaihtajat, varhaiskasvatusalan opettajat, rehtorit ja opinto-ohjaajat. Tärkeänä kohderymänä ovat myös päiväkodit ja varhaiskasvatusalan johto. (OsaaVa hankesuunnitelma 2020, 2-3.)

OsaaVa -hankkeen ensisijaisena tavoitteena on kehittää varhaiskasvatusalan opiskelijoiden siirtymiä eri koulutusten välillä opintojen aikana sekä valmistumisvaiheessa olevien opiskelijoiden siirtymisiä jatko-opintoihin tai työelämään. Hankkeen tavoitteena on luoda yhteistyömalli ammatillisten oppilaitosten ja korkeakoulujen varhaiskasvatuksen opintojen ja opiskelun yhdistämiseksi sujuvalla tavalla. OsaaVa -hankkeen yksi merkittävä tavoite on siis joustavan opintopolun kehittäminen toiselta asteelta korkeakouluun. Tämä tapahtuu esimerkiksi väyläopintoja kehittämällä ja poistamalla päällekkäisyyksiä opinnoissa. Lisäksi hankkeen tavoitteena on kehittää menetelmiä koulutuksien kiinnostavuuden kasvattamiseksi sekä edistää miesten hakeutumista ja työllistymistä alalle. Tavoitteena hankkeessa on kehittää toimintamalli, jossa verkostoitumalla koulutusorganisaatiot ja työelämäorganisaatiot yhdessä kehittävät Pohjois-Pohjanmaan alueen tarpeita vastaavaa koulutusta ja osaamista. Pidemmällä aikavälillä hanke vastaa osaltaan varhaiskasvatusalan kasvavaan työntekijätarpeeseen. (OsaaVa hankesuunnitelma 2020, 5-6, 8.)

Varhaiskasvatuksen pilottiopinnot järjestettiin keväällä 2021 yhteistyössä kolmen koulutusorganisaation kanssa. Nämä yhteistyöorganisaatiot olivat Oulun ammattikorkeakoulu, Koulutuskuntayhtymä OSAO ja Suomen Diakoniaopisto. Varhaiskasvatuksen pilottiopinnot toteutettiin Oulun ammattikorkeakoulussa ja opintoihin osallistui sosionomi (AMK) opiskelijoita Oulun ammattikorkeakoulusta, avoimen ammattikorkeakoulun opiskelijoita, lähihoitajaopiskelijoita OSAO:lta sekä lastenohjaajaopiskelijoita Suomen Diakoniaopistolta. Pilottiopinnot olivat sosionomi (AMK) tutkinnon

opintoja ja osa varhaiskasvatuksen sosionomin kelpoisuuteen edellyttämää 60 opintopisteen kokonaisuutta. Laajuudeltaan pilottiopinnot olivat 10 opintopistettä ja sisällöltään Varhaiskasvatuksen pedagogiikka (5 op) ja Varhaiskasvatuksen toimintajärjestelmä ja laaja-alainen osaaminen (5 op). Pilottiopintojen opetus toteutettiin yhteisopettajuutena Oulun ammattikorkeakoulun ja Koulutuskuntayhtymä OSAO:n kanssa. Molemmista oppilaitoksista oli yksi opettaja toteuttamassa opintoja. Pilottiopinnot hyväksyttiin toisen asteen opiskelijoilla osaksi ammatillista perustutkintoa valinnaisiin tutkinnon osiin 15 osaamispisteen arvosta.

OsaaVa -hanke oli mukana pilottiopinnoissa kehitystyön näkökulmasta järjestämässä opintoja ja toimien linkkinä koulutusorganisaatioiden välillä. OsaaVa -hankkeen näkökulmasta tavoitteena oli kehittää pilotin myötä joustavaa koulutuspolkua toiselta asteelta korkeakouluun. Tämä tutkimuksellinen kehittämistyö on kohdistunut juuri tähän kehitystyöhön. Lisäksi pilottiopinnoissa testattiin ja kehitettiin siirtymävaiheen menetelmiä. Esimerkkinä tästä OsaaVa- hankkeen kautta tarjottiin pilottiin osallistuneille opiskelijoille työnohjauksellista ratkaisukeskeistä opintojen tukea ja uraohjausta. Tavoitteena oli opintojen tukeminen ja uraohjaus siirtymävaiheessa siirryttäessä jatko-opintoihin korkeakouluun. Tukitoimia perusteltiin esimerkiksi vaatimustasoeroilla, jotka ovat selkeät toisen asteen ja korkea-asteen välillä. Tukitoimet toteutettiin kuutena erillisenä toiminnallisena tuokiona, joita kutsuttiin Mansikkapaikka -nimellä. Mansikkapaikat toteutettiin tuntien aikana ryhmämuotoisena ohjaustoimina ja lisäksi jokainen opiskelija sai varata ajan yksilölliseen ohjaustuntiin. Tavoitteena ohjauskerroilla oli omien vahvuuksien tunnistaminen, reflektointi ja oman osaamisen tunteen vahvistaminen. Mansikkapaikalla käytettiin erilaisia työnohjauksellisia, ratkaisukeskeisiä ja luovia menetelmiä, joilla pystyttiin tukemaan opiskelijan oppimista ja keskittymistä sekä selkeyttämään urapolkuja ja tukemaan kokonaisvaltaista elämänhallintaa. Mansikkapaikka ohjaustoiminnot toteutti OsaaVa -hankkeen asiantuntija, jolla on erityisosaamista työnohjaukseen sekä opintojen tuen ja uraohjauksen toteutukseen.

Lisäksi pilottiopinnoissa testattiin ja kehitettiin siirtymävaiheen menetelmänä osaamiskartoitusta. Osaamiskartoitus toteutettiin pilottiopintoihin osallistuvilla opiskelijoilla. Tavoitteena oli, että osaamiskartoitus toimii opiskelijoiden itsearvioinnin välineenä. Osaamiskartoituksessa opiskelijat arvioivat omaa osaamistaan ennen opintojakson alkua, verraten osaamistaan opintojen sisältöihin ja tavoitteisiin. Opettajille alkukartoitus toimi tiedon tuottajana. Tavoitteena oli tuottaa tietoa opiskelijoiden osaamisesta opintojakson suunnittelun ja toteutuksen tueksi.

Seuraavassa esitellään lyhyesti pilottiin osallistuneet koulutusorganisaatiot:

Oulun ammattikorkeakoulu: Oulun ammattikorkeakoulu tarjoaa AMK-tutkintoon johtavaa korkeakouluopetusta Oulun seudulla kuudella koulutusalailla. Näitä koulutusaloja ovat sosiaali- ja terveysala, kulttuuri, tekniikka, liiketalous, informaatioteknologia ja luonnonvara-ala. Varhaiskasvatuksen osajia Oulun ammattikorkeakoulu kouluttaa sosiaali- ja terveysalan sosionomi (AMK) tutkinto-ohjelmassa. Valmistuessaan opiskelijat, jotka ovat valinneet opintoihinsa tietyt varhaiskasvatuksen opinnot, saavat kelpoisuuden toimia varhaiskasvatuksen sosionomin tehtävässä. Oulun ammattikorkeakoulussa voi opiskella myös ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon ja suorittaa opintoja joustavasti avoimen ammattikorkeakoulun kautta. Lisäksi Oulun ammattikorkeakoulu kouluttaa ammatillisia opettajia, erityisopettajia ja opinto-ohjaajia. Oulun ammattikorkeakoulun toimintaa ohjavia arvoja ovat avoimuus, vastuullisuus ja vaikuttavuus. Perustehtävään kuuluu opetuksen lisäksi tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminta, jota toteutetaan erilaisissa hankkeissa ja tiiviissä yhteistyössä työelämän kanssa. Oulun ammattikorkeakoulun strategian (2020, 6) mukaan TKI-toiminnassa painoaloina ovat ympäristöviisaus, kestävä hyvinvointi ja digitaalinen murros. Oulun ammattikorkeakoulu työllistää noin 500 henkilöä ja siellä opiskelee vuosittain noin 9000 opiskelijaa. (Oulun ammattikorkeakoulu 2020, 2, 6; Oulun ammattikorkeakoulu 2021.)

Suomen Diakoniaopisto: Suomen Diakoniaopisto on toisen asteen oppilaitos, joka kouluttaa osajia kasvatus- ja ohjausalalle, sosiaali- ja terveysalalle sekä hyvinvointialoille ja palvelualoille. Suomen Diakoniaopisto järjestää valmentavaa koulutusta ja palveluita maahanmuuttajien kotoutumiseen. Suomen Diakoniaopisto tarjoaa ammatillista lisäkoulutusta jo työelämässä oleville ammatillisille ja opetustarjonnasta löytyy myös vapaan sivistystyön koulutus. Suomen Diakoniaopistolla on oma oppisopimustoimisto, joka tarjoaa oppisopimuspalveluja. Suomen Diakoniaopiston kampukset sijaitsevat Helsingissä, Lahdessa ja Oulussa. Oulun kampuksella koulutetaan pääosin lastenohjaajia, nuoriso- ja yhteisöohjaajia sekä lähihoitajia. Valmistuttuaan opiskelijat saavat kelpoisuuden toimia varhaiskasvatuksen lastenhoitajan tehtävässä suoritettuaan kasvatus- ja ohjausalan perustutkinnon osaamisalana varhaiskasvatus ja perhetoiminta tai sosiaali- ja terveysalan perustutkinnon osaamisalana lasten ja nuorten kasvatuksen ja hoidon osaamisala. Suomen Diakoniaopistossa tehdään myös hanke- ja kehittämistoimintaa yhteistyössä työelämän ja muiden koulutusorganisaatioiden kanssa. Henkilöstöä Suomen Diakoniaopistolla on yhteensä noin 220 ja kaikilla kampuksilla opiskelee vuosittain yhteensä noin 3000 opiskelijaa. Suomen Diakoniaopistolle tärkeitä arvoja ovat ihmisarvo, kohtaaminen ja rohkeus. (Suomen Diakoniaopisto, 2021.)

Koulutuskuntayhtymä OSAO: Koulutuskuntayhtymä OSAO on toisen asteen ammattiopisto, joka tarjoaa koulutusta kuudella eri paikkakunnalla ja noin kymmenessä eri koulutusyksikössä. Oppilaitokset sijaitsevat Oulussa, Kempeleessä, Muhoksella, Limingassa, Pudasjärvellä ja Taivalkoskella. Koulutuskuntayhtymä OSAO:n koulutusalat ovat monipuoliset. Valittavana on lukuisia eri koulutusaloja ja ammatillisia perustutkintoja sekä koulutusohjelmia. Näiden lisäksi opiskelijalla on mahdollista suorittaa myös lukio-opintoja ja opiskella oppisopimuksella. OSAO tarjoaa myös ammatillisiin perustutkintoihin ja ammatti- ja erikoisammattitutkintoihin valmistavaa opetusta ja erilaisia täydennyskoulutuksia. Varhaiskasvatuksen osaajia OSAO kouluttaa Oulussa Kontinkankaan yksikössä sosiaali- ja terveysalan perustutkinnossa. OSAO on mukana noin 60 eri hankkeessa ja kehittää toimintaansa yhteistyössä työelämän edustajien, yritysten ja eri koulutusorganisaatioiden kanssa. Strategisena tavoitteena on kouluttaa motivoituneita osaajia työelämään, mahdollistaa jatkuva oppiminen sekä laajentaa ja syventää osaamispolkuja niin paikallisesti, valtakunnallisesti kuin kansainvälisestikin. Toimintaa ohjaavia arvoja ovat vastuullisuus, luovuus ja rohkeus sekä oikeudenmukaisuus. Vuosittain OSAO:ssa opiskelee noin 8500 opiskelijaa ja se työllistää noin 850 työntekijää (OSAO 2021.)

4 TUTKIMUKSELLISEN KEHITTÄMISTYÖN TAUSTA

Tutkimuksellinen kehittämistoiminta voi olla toimintaa, joka rajoittuu tiettyyn yksikköön ja sen toimintatavan kehittämiseen. Laaja-alaisempi kehittämistoiminta koskettaa useampia organisaatioita isommalta alueelta. Tässä opinnäytetyössä toteutetaan organisaatorajat ylittävää kehittämistoimintaa ja kehittäminen koskettaa useita organisaatioita. Tarve tälle tutkimukselliselle kehittämistoiminnalle on lähtenyt yhteiskunnallisesta tarpeesta, työvoimapulasta varhaiskasvatusalalla ja lakimuutoksesta, joka vaikuttaa varhaiskasvatushenkilöstön rakenteeseen päiväkodissa. Lisäksi varhaiskasvatuskenttä toimintaympäristönä on muuttunut paljon viimeisten vuosien aikana ja se asettaa tarvetta joustavien koulutusväylien kehittämiseksi. Kehittämistoimintaa perustellaankin usein muuttuneella toimintaympäristöllä, jolloin kehittämistoiminnalla haetaan ratkaisuja ja keinoja muuttaa toimintatapoja ja löytää uusia toimintamalleja muuttuvissa olosuhteissa. (Toikko & Rantanen 2009, 14-16.)

Yhteiskunnallinen tarve: Salosen, Elorannan, Hautalan & Kinoksen (2017, 13-14) mukaan tutkimus- kehitys- ja innovaatiotoiminta edellyttää sitä, että liikutaan ”tuntosarvet ylhäällä” työelämässä ja erilaisissa verkostoissa tunnistaen kentältä nousevia kehittämistarpeita. Tässä opinnäytetyössä on kyse juuri siitä, että tarve kehittämiseksi on noussut yhteiskunnallisesta tarpeesta. Tämän tarpeen ovat tunnistaneet varhaiskasvatusalan koulutusorganisaatiot Oulun alueella. OsaaVa -hankeen ja opinnäytetyö taustalla on siis tarve kehittää joustavia koulutuspolkuja työelämän tarpeeseen varhaiskasvatusalalla.

Varhaiskasvatusalan työvoimapula: Varhaiskasvatuksessa on valtakunnallisesti pula koulutusta henkilöstöstä, etenkin varhaiskasvatuksen opettajista (ent. lastentarhanopettajista). Työ- ja elinkeinoministeriön tekemän ammattibarometrin mukaan varhaiskasvatuksen opettajista on suuri pula koko maassa (Työ- ja elinkeinoministeriö 2019). Tärkeää on jatkossa turvata varhaiskasvatukseen riittävästi eri koulutustaustan omaavia ammattilaisia. Tähän yhteiskunnalliseen tarpeeseen ja työvoimapulaan OsaaVa -hanke pyrkii osaltaan vaikuttamaan. Hankeen pitkäaikaisena tavoitteena on vastata varhaiskasvatusalan kasvavaan työntekijätarpeeseen. (OsaaVa hankesuunnitelma 2020, 4-5) Tästä opinnäytetyöstä hyötyvät kaikki varhaiskasvatuksen koulutusorganisaatiot niin paikallisesti Pohjois-Pohjanmaalla, kuin valtakunnallisesti.

Varhaiskasvatuslaki ja sen muutokset: Opinnäytetyön ja OsaaVa -hankkeen taustalla on varhaiskasvatuksen lakimuutos, joka on muuttanut varhaiskasvatuksen henkilöstön rakennetta päiväkotiryhmissä. Uusi varhaiskasvatuslaki astui voimaan 1.9.2018 ja aiheuttaa haasteita päiväkodin henkilöstön rekrytoinnissa. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2019; Varhaiskasvatuslaki 540/2018.)

Eurooppa 2020 strategia ja hallitusohjelma: Opinnäytetyön taustalla on Eurooppa 2020 strategia ja hallitusohjelma. Eurooppa 2020 strategiassa yhtenä painopisteenä on koulutuksen lisääminen. Strategian mukaisesti tärkeitä koulutuspoliittisia kehittämistavoitteita on opintojen ja työelämään siirtymisen nopeuttaminen. (Eurooppa 2020 strategia 2020, 44-45.) Samoin nykyisessä hallitusohjelmassa on asetettu tavoitteeksi kansalaisen koulutustason nostaminen. Tavoitteena on, että vuonna 2030 korkeakoulututkinnon olisi suorittanut vähintään 50 % 25-34 -vuotiaista. (Valtioneuvosto 2019.) Tätä OsaaVa -hankkeessa ollaan edistämässä ja kehittämässä. Sujuvoittamalla varhaiskasvatusalan koulutuspolkuja lisätään mahdollisuuksia hakeutua jatko-opintoihin ja nostetaan kansallista varhaiskasvatusalan henkilöstön koulutustasoa.

Opetus- ja kulttuuriministeriö: Opetus- ja kulttuuriministeriön (2020) mukaan tavoitteena on, että opiskelijoiden siirtymistä toiselta asteelta korkeakouluun nopeutetaan lisäämällä korkeakoulujen ja toisen asteen oppilaitosten välistä yhteistyötä. Tämä tarkoittaa siis joustavien opintoväylien suunnittelua ja toteutusta. Yhteistyön lisääminen on Opetus- ja kulttuuriministeriön kannalta merkittävää, sillä näin edistetään koulutusten välisiä siirtymiä. Opetus ja kulttuuriministeriön (2020) mukaan opiskelijan valintamenettelyä tulisi kehittää alakohtaisesti ja yhteistyössä eri koulutusorganisaatioiden kesken. Opetus ja kulttuuriministeriön tavoitteena on, että korkeakoulut pystyvät entistä paremmin ottamaan huomioon opiskelijoiden aikaisemmin hankitun osaamisen ja hyödyntämään toisen asteen tutkintoja opiskelijavalinnassaan entistä enemmän.

Ammatillisen koulutuksen reformi: Ammatillisen koulutuksen reformi toi mukanaan muutoksia ammatillisten oppilaitosten toimintatapoihin, ohjaukseen ja rahoitukseen. Reformin myötä opiskelijoiden jatko-opinnot vaikuttavat oppilaitosten rahoitukseen ja yhteistyön merkitys ja joustavien jatko-opintojen suunnittelu ammatillisten oppilaitosten ja korkeakoulujen välillä nykyisin korostuu. Yhteistyön taustalla on yhteinen motivaatio kehittää joustavia koulutuspolkuja korkeakouluihin ja mahdollistaa sujuva siirtyminen jatko-opintoihin. (Lehtonen ym. 2018, 12-13.)

5 TUTKIMUKSELLISEN KEHITTÄMISTYÖN TARKOITUS, TAVOITTEET JA TEHTÄVÄT

Tutkimuksellisen kehittämistyön tarkoituksena on kehittää varhaiskasvatuksen väyläopintojen malli toisen asteen opinnoista korkeakouluopintoihin. Tavoitteena on kehittää varhaiskasvatuksen väyläopintojen malli, joka tukee ja edistää toisen asteen opiskelijoiden jatko-opintoja korkeakoulussa. Malli toimii perustana eri koulutusorganisaatioille järjestettäessä varhaiskasvatuksen väyläopintoja toiselta asteelta korkeakouluun. Malli toimii myös perustana OsaaVa -hankkeen kehittämistyössä ja edistää hankkeen tavoitteiden toteutumista.

Mallin kehittämistyössä selvitetään varhaiskasvatuksen pilottiopintoihin osallistuvien opiskelijoiden kokemuksia pilottiopinnoista sekä kehittämisideoita varhaiskasvatuksen väyläopintoihin. Tämän opiskelijoita saadun tutkimustiedon pohjalta OsaaVa -hankkeessa kehitetään varhaiskasvatuksen väyläopintojen malli. Kehittämistyön myötä koulutusorganisaatiot saavat käyttöönsä mallin, jonka mukaisesti väyläopintoja voidaan toteuttaa. Kun väyläopintoja toteutetaan mallin mukaisesti, opiskelijoiden jatko-opintoihin hakeutuminen helpottuu, joustavuus opinnoissa lisääntyy, parhaimmillaan opiskelijoiden valmistumisaika lyhenee ja työelämä saa koulutettua henkilökuntaa työvoimapoluaan. Opinnäytetyöstä hyötyvät varhaiskasvatusalan koulutusorganisaatiot, opiskelijat ja työelämä. Lisäksi kehittämistyön myötä eri koulutustahojen yhteistyö lisääntyy.

Tutkimuksellisen vaiheen tehtävänä on hakea vastauksia seuraaviin kysymyksiin:

1. Millaisia kokemuksia opiskelijoilla on varhaiskasvatuksen pilottiopinnoista?
2. Millaisia kehittämisideoita opiskelijoilla on varhaiskasvatuksen väyläopintoihin?

Kehittämisvaiheen tehtävänä on hakea vastausta seuraavaan kysymykseen:

1. Millainen varhaiskasvatuksen väyläopintojen malli tukee ja edistää toisen asteen opiskelijoiden jatko-opintoja korkeakoulussa?

6 TUTKIMUKSELLISEN KEHITTÄMISTYÖN TOTEUTTAMINEN JA MENETELMÄT

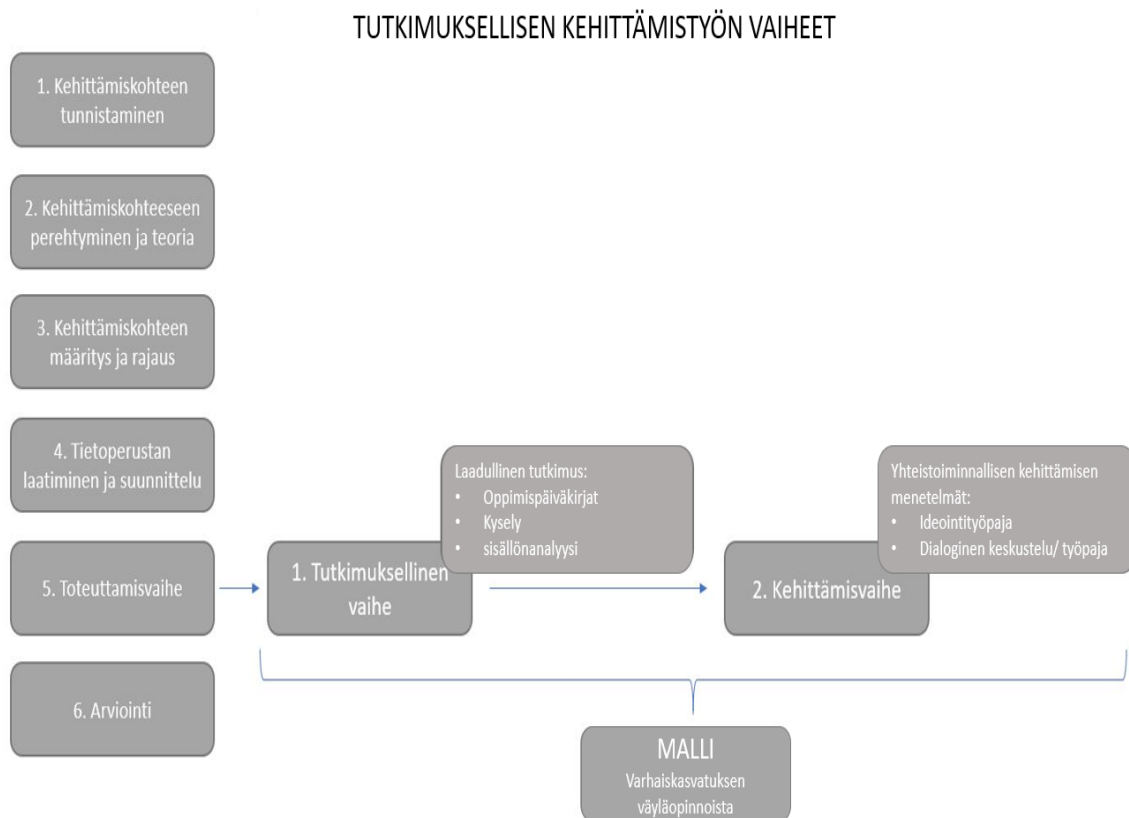
6.1 Tutkimuksellisen kehittämistyön lähestymistapa

Ojasalon ym. (2015, 36-37, 51) mukaan tutkimuksellisen kehittämistyön lähestymistavat voivat olla limittäin ja yhdessä tutkimuksellisessa kehittämistyössä voidaan käyttää useita lähestymistapoja. Lähestymistavasta riippumatta kehittämistyöhön sisältyy aina tutkimuksellisia menetelmiä ja kehittämistyön menetelmiä. Tässä opinnäytetyössä tutkimus- ja kehittämistehtävää lähestyttiin konstruktivisen tutkimuksen näkökulmasta. Lähestymistavaksi sopii konstruktivinen tutkimus silloin, kun tavoitteena on kehittää jokin konkreettinen tuotos. Tämä voi olla uusi malli, kuten tässä opinnäytetyössä. Konstruktivisessa tutkimuksessa tavoitellaan siis konkreettista muutosta, hyödyllistä työkalua, mallia tai välinettä luomalla uutta. (Ojasalon ym. 2015, 65.) Konstruktivisessa tutkimuksessa kehittämistyön taustalla on aikaisempaa tietoa, mutta tämän lisäksi myös tuotetaan uutta tietoa käytännön elämästä (Uusitalo & Kohtamäki 2011, 281-282).

Opinnäytetyön tutkimuksellisessa vaiheessa oli kvalitatiivinen tutkimusote ja tehtävänä oli selvittää opiskelijoiden kokemuksia pilottiopinnoista ja kehittämisideoita väyläopintoihin. Laadullinen tutkimusote sopii tutkimukseen, jossa halutaan tarkastella ihmisten kokemuksia ja tiettyjä ilmiöitä sekä ymmärtää niitä. Laadullisessa tutkimuksessa tuotetaan tietoa tutkimuskohteesta ymmärtämällä ja kuvaamalla ongelmaa. (Hennink, Hutter & Bayley 2011, 10). Tyypillistä on syvällisen näkemyksen, tiedon ja ratkaisujen tuottaminen. Laadullinen tutkimus perustuu ihmiskeskeiseen näkökulmaan ja todellisen elämän kuvaamiseen. Tavoitteena on ennemminkin löytää tai paljastaa tosiasioita tarkkaan valitusta tutkimuskohteesta kuin todentaa jo olemassa olevia väittämiä. Kvalitatiivista tutkimusta tehdään esimerkiksi silloin, kun tutkijaa kiinnostaa yksilöiden subjektiiviset kokemukset, jotka liittyvät vaikkapa johonkin elämäntilanteeseen tai tapahtumaan, kuten tässä opinnäytetyössä. (Hirsjärvi, Remes & Sarajärvi 2010, 161; Puusa & Juuti 2011, 31.)

6.2 Tutkimuksellisen kehittämistyön vaiheet ja toteuttaminen

Tutkimuksellinen kehittämistoiminta on prosessi, jossa on nähtävissä erilaisia vaiheita. Yksinkertaisimmillaan prosessi voidaan jakaa suunnittelu, toteutus ja arviointivaiheisiin. Prosessi voidaan myös jakaa tarkemmin eri vaiheeseen, kuten tässä kehittämistyössä on toimittu (katso kuvio 2.). (Ojasalo ym. 2015, 23-24.)

KUVIO 2. Tutkimuksellisen kehittämistyön vaiheet. (Ojasalo ym. 2015, 24.)

Tämän tutkimuksellisen kehittämistyön vaiheita olivat kehittämiskohteen tunnistaminen ja tavoitteiden määrittely, kehittämiskohteeseen perehtyminen käytännössä ja teoriassa, kehittämiskohteen määrittäminen ja rajaus, tietoperustan laatiminen ja lähestymistavan valitseminen sekä suunnittelu. Nämä vaiheet toteutettiin syyskuun 2020 ja tammikuun 2021 välisenä aikana. Tämän jälkeen prosessissa edettiin toteuttamisvaiheeseen, joka jakautui karkeasti tutkimukselliseen vaiheeseen ja kehittämisvaiheeseen. Tutkimuksellisessa vaiheessa toteutettiin laadullinen tutkimus ja tuotettiin tietoa kehittämisvaiheeseen. Tässä vaiheessa merkityksellistä oli tiedon tuottaminen. Kehittämisvaiheessa tutkimustiedon pohjalta kehitettiin varhaiskasvatuksen väyläopintojen malli yhteistoiminnallisen kehittämisen menetelmillä. Tässä vaiheessa merkityksellistä oli hyödyntää tutkittua tietoa

ja ryhtyä käytännön toimiin. Tällöin tutkimusongelmasta oli johdettu kehittämistavoite ja päämääränä oli kehittää opiskelijoita, koulutusorganisaatioita ja työelämää palveleva varhaiskasvatuksen väyläopintojen malli. Toteuttamisvaihe ajoittui tammi- kesäkuulle 2021.

Tässä opinnäytetyössä arviointi kulki mukana koko prosessin ajan. Arviointi kosketti menetelmiä ja niiden valintaa, tutkimuksellisen ja kehittämisvaiheen työskentelyä sekä tuloksia. Koko opinnäytetyön ajan arvioinnissa oli mukana OsaaVa -hankkeen asiantuntijat. Heiltä saatu palaute ja lukuisat keskustelut ohjasivat prosessia eteenpäin. Samoin ohjaavilta opettajilta saatu palaute tuki opinnäytetyöprosessia. Viimeisenä prosessin vaiheina olivat raportointi, lopullinen arviointi ja julkistaminen ajoittuen kesä- lokakuulle 2021. Mallin tuottamisen jälkeen konstruktivinen tutkimusprosessi päättyy yleensä mallin toimivuuden testaamiseen ja uutuusarvon osoittamiseen. Tässä opinnäytetyössä mallin testausta ei opinnäytetyön aikataulun puitteissa voitu toteuttaa, mutta Ojasalon ym. (2015, 68) mukaan tämä on tyypillistä opinnäytetyöprosesseissa. Tällöin opinnäytetyön raportista jätetään pois mallinnuksen testaamisen toimivuus ja toimivuutta testataan kohdeorganisaatioissa myöhemmässä ajankohdassa. Tämän mallin testaaminen toteutunee keväällä 2022. (Ojasalo ym. 2015, 67-68.)

6.3 Tutkimuksellisen vaiheen toteuttaminen ja menetelmät

Tässä kappaleessa kuvataan tarkemmin tutkimuksellisen vaiheen toteuttaminen ja käytetyt menetelmät. Tutkimuksellisessa kehittämistoiminnassa ja konstruktivisessa tutkimuksessa tyypillistä on useiden menetelmien yhtäaikainen käyttö. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta eroaakin perinteisestä tutkimuksesta siinä, että menetelmät ovat moninaisia ja monipuolisten menetelmien käytöllä pyritään saamaan kattava tieto kehittämiskohteesta. Tämän opinnäytetyön tutkimuksellisessa vaiheessa oli merkityksellistä, että osattiin valita ja käyttää kaikkia tarvittavia menetelmiä, jotta päästään tavoitteeseen. Eri menetelmien käyttö samanaikaisesti oli siis jopa suositeltavaa, jotta saatiin kattava ja monipuolinen kuva tutkimus- ja kehittämiskohteesta. (Ojasalo 2015, 40.)

Opinnäytetyön tutkimuksellisessa vaiheessa toteutettiin laadullinen tutkimus ja selvittiin varhaiskasvatuksen pilottiopintoihin osallistuvien opiskelijoiden kokemuksia pilottiopinnoista ja opiskelijoiden kehittämisideoita varhaiskasvatuksen väyläopintoihin. Tämän vaiheen tavoitteena oli tiedon tuottaminen sekä opiskelijoiden kokemusten ja kehittämisideoiden selvittäminen ja ymmärtäminen. Tuomen ja Sarajärven (2018, 83) mukaan laadullisessa tutkimuksessa aineistoa hankitaan yleensä

haastattelemalla, kyselyllä, havainnoimalla tai hyödyntämällä erilaisia dokumentteja. Tässä opinäytetyössä aineistoa hankittiin hyödyntämällä pilottiopintoihin osallistuvien opiskelijoiden oppimispäiväkirjoja sekä toteuttamalla opiskelijoille kysely. Aineisto koostui seitsemän opiskelijan kirjoittamista oppimispäiväkirjoista, joihin opiskelijat olivat kirjoittaneet kokemuksiaan ja kehittämisehdotuksiaan pilottiopinnoista koko opintojen ajan. Oppimispäivän kirjoittaminen oli yksi opintojen oppimistehtävistä ja niiden käytön vahvuutena oli tiedon syvällisyys. Opiskelijoilta kysyttiin kirjallinen lupa oppimispäiväkirjojen käyttöön tutkimusaineistona ja luvan antaneiden oppimispäiväkirjat poimittiin Moodle-oppimisympäristöllä olevasta palautuslaatikosta.

Tämän lisäksi kokemuksia ja kehittämisehdotuksia kerättiin kyselylomakkeella pilottiopintoihin osallistuneilta opiskelijoilta viimeisinä opintopäivinä (katso liite 1.). Kyselyn vahvuutena oli, että tietoa pystyttiin hankkimaan tehokkaasti koko ryhmältä. Kyselyssä suosittiin avoimia kysymyksiä, jolloin opiskelijoilla oli mahdollisuus vapaasti kirjoittaa kokemuksia ja kehittämisehdotuksia. Pilottiopinnot toteutettiin etänä vallitsevan koronatilanteen vuoksi ja siksi myös aineiston kerääminen tapahtui etänä sähköisesti. Vastaus oli vapaaehtoista ja tapahtui oppitunnin aikana. Aineisto kerättiin maaliskuussa 2021.

6.4 Aineiston analysointi

Opiskelijoita kerätty oppimispäiväkirja-aineisto analysoitiin sisällönanalyysillä. Tuomen & Sarajärven (2018, 103) mukaan sisällönanalyysi onkin tyypillinen aineistonanalysointimenetelmä laadullisissa tutkimuksissa. Tällöin tavoitteena on tuottaa aineistosta tiivis, sanallinen ja kattava kuvaus. Laadullisen aineiston analyysin muodot voivat olla induktiivinen tai deduktiivinen. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 107.) Tässä opinäytetyössä toteutettiin aineistolähtöinen analyysi aineistoa pelkistämällä, teemoittamalla sekä nostamalla tutkimuskysymyksen näkökulmasta olennaiset asiat esiin.

Analysointi aloitettiin perehtymällä aineistoon huolellisesti ja lukemalla yhteen dokumenttiin koottu noin 160 sivuinen aineisto useampaan kertaan läpi merkintöjä tehden. Tämän jälkeen aineistosta eroteltiin olennainen tieto niin, että analysoitavaksi jäi opiskelijoiden kokemukseräinen aineisto pitäen sisällään opiskelijoiden kokemukset ja kehittämisehdotukset pilottiopinnoista. Tässä vaiheessa aineiston ulkopuolelle rajattiin opiskelijoiden kirjoittamat teoriatiedot lähdeviitteineen. Aineiston rajaaminen ja olennaisen tiedon erottelu on tärkeä vaihe analysoinnin alkuvaiheessa. Tässä vaiheessa siis päätettiin mikä tieto laajasta aineistosta on ensisijaisena kohteena. (Silverman 2005,

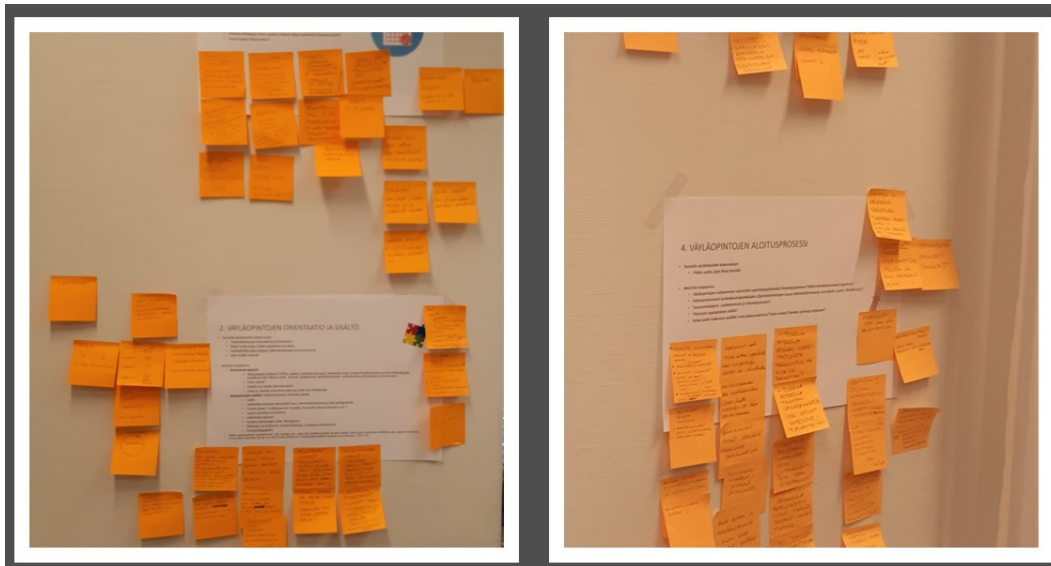
177-178.) Tämän jälkeen tietokokonaisuutta alettiin järjestellä niin, että tietokokonaisuudesta alkoi erottua erilaisia teemoja ja ydinaines. Tässä vaiheessa aineistoa esimerkiksi pelkistettiin, tiivistettiin ja teemoiteltiin järjestämällä samaa aihetta kuvaavia kokemuksia ja kehittämisideoita yhteen. Aineistosta nousevien erilaisten tietojen kokoaminen yhteen selkeytti tietomassan analysointia ja loi edellytykset päätelmien teolle. Tässä vaiheessa myös aineistosta irrotetut sitaatit järjestettiin teemoittain. Tämän jälkeen aineistosta alkoi erottua samaa asiaa viittaavia sisältöjä ja yhteneväisyyksiä päätelmien teon pohjaksi. Lopuksi aineistosta muodostettiin tiivis ja kattava kuvaus eli tehtiin päätelmiä ja kirjoitettiin tutkimustulokset opiskelijoiden kokemuksista ja kehittämisideoista. (Silverman 2005, 177-179.)

Kyselystä saatu aineisto analysoitiin kysymys kysymykseltä sisällönanalyysilla. Kyselyssä pääpaino oli avoimissa kysymyksissä, joten sisällönanalyysi sopi menetelmäksi. Kyselyyn vastasi seitsemän opiskelijaa kymmenestä eli vastausprosentti oli 70 %. Forms-ohjelmalla toteutetun kyselyn kirjallisessa muodossa olevat vastaukset siirrettiin Word-dokumenttiin sisällönanalyysia varten. Kyselyn tavoitteena oli nostaa esille kokemuksia ja erityisesti opiskelijoiden kehittämisideoita tuleviin väyläopintoihin. Tämän vuoksi kaikki kehittämisideat olivat kehittämistyön kannalta merkittäviä, eikä mitään rajattu ulkopuolelle. Pelkistämällä ja tiivistämällä vastauksista muodostettiin tietokokonaisuus eli tutkimustulokset. Kyselyssä oli muutama monivalintakysymys, josta muodostettiin sanallinen kuvaus opiskelijoiden vastauksista. Kyselyn kautta saatuja tutkimustuloksia hyödynnettiin kehittämisvaiheessa. (Silverman 2005, 177-179; Tuomi & Sarajärvi 2018, 103, 107.)

6.5 Kehittämisvaiheen toteuttaminen ja menetelmät

Tutkimuksellisen vaiheen jälkeen edettiin kehittämisvaiheeseen. Kehittämisvaiheessa järjestettiin kolme työpajaa, joissa väyläopintojen mallia kehitettiin yhteistoiminnallisen kehittämisen menetelmillä. Kehittämisvaiheeseen osallistui OsaaVa -hankkeen pilotista vastaava työryhmä sekä pilotin toteuttaneet opettajat. Tässä vaiheessa tärkeää oli saada hyödynnettyä hanketyöntekijöiden ja pilotin toteuttaneiden opettajien näkemykset, osaaminen ja ammattitaito sekä nostaa esille koulutusorganisaatioiden näkökulmat. Tässä vaiheessa tutkimustieto toimi kehittämistyön pohjana. Kehittämisvaihe käynnistettiin perehtymällä tutkimuksellisessa vaiheessa saatuihin tutkimustuloksiin. Tutkimustulokset lähetettiin osallistujille perehdyttäväksi noin kaksi viikkoa ennen ensimmäistä työpajaa ja työpaja käynnistettiin lyhyellä tutkimustiedon esittelyllä. Mallin kehittämiseen käytettiin yhteistoiminnallisen kehittämisen menetelmistä ideointityöpajaa sekä dialogista keskustelua.

Ideointityöpajat: Ideointityöpajat toteutettiin 31.5. ja 1.6.2021. Ojasalon ym. (2015, 160) mukaan ideointityöpaja -menetelmä eli aivoriihi -menetelmä sopii erinomaisesti työskentelymuodoksi silloin, kun halutaan kehittää ryhmässä uusia ideoita. Ideointityöpajojen tavoitteena olikin jatkojalostaa ja tuottaa uusia ideoita tutkitun tiedon pohjalta. Ojasalon ym. (2015, 161) mukaan ideointityöpaja menetelmästä on kehitetty useita eri muunnelmia. Näissä työpajoissa edettiin perinteisen ideointityöpajan mukaisesti esivaiheen kautta lämmittelyvaiheeseen ja siitä edettiin varsinaiseen ideointivaiheeseen. Ideointivaiheen jälkeen toteutettiin valintavaihe, jolloin kaikki osallistujat ilmaisivat mieliteensä ja uusia ideoita arvioitiin ja tarkasteltiin kriittisesti. Kuvassa 1. näkyy ideointivaihetta, jossa jokainen osallistuja sai ideoida teemoihin liittyen ja tuoda esiin omia ehdotuksia väyläopintojen mallista.

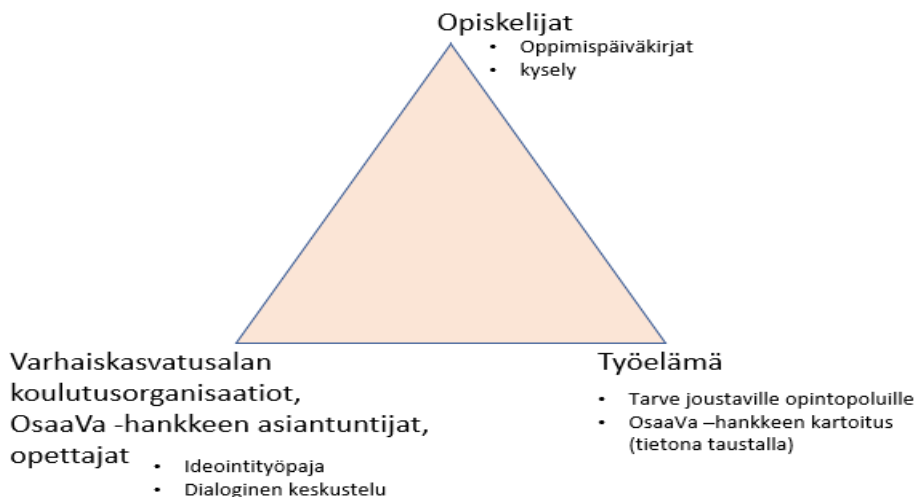
Kuva 1. Ideointityöpajan työskentelyä

Dialoginen keskustelu: Ideointityöpajojen jälkeen toteutettiin työpaja, jossa menetelmänä oli dialoginen keskustelu. Tämä työpaja oli erillinen tapaaminen, joka toteutui 11.6. 2021. Dialoginen keskustelu painottui teemojen ympärille ja niissä mallia kehitettiin yhdessä keskustellen ja päätöksiä tehden. Tässä työpajassa tavoitteena oli saada aikaan yhteinen ymmärrys avoimen ja suoran dialogisen keskustelun kautta. Salonen ym. (2017, 84) mukaan dialoginen keskustelu sopii menetelmäksi, kun haetaan yhteistä ymmärrystä tietyistä aiheista. Dialogisen keskustelun kautta tavoitteena on löytää uusia tapoja toimia. Tämä sopi hyvin mallin kehittämiseen, sillä dialogisuus tuo hyvin esille ihmisten osaamisen ja luovuuden. Kehittämisvaiheeseen osallistujat olivat kaikki var-

haiskasvatuksen ammatillisia opettajia, ja heillä on paljon kokemusta varhaiskasvatusalasta. Jokaisen osaamista siis hyödynnettiin tässä vaiheessa ja jokaisen ääni ja mielipide tuli huomioitua ja kuulluksi. Salosen ym. (2017, 84) mukaan tärkeää onkin, että dialogisen keskustelun myötä erilaiset näkemykset saavat tilaa ja erilaisia vaihtoehtoja pohditaan yhdessä. Tämän lisäksi dialoginen keskustelu menetelmänä sopi kehittämistoimintaan hyvin, sillä tasavertaisten toimijoiden kyky löytää ratkaisuja erilaisiin ongelmiin on todettu paremmaksi kuin hierarkkisesti ylhäältä päin johdetun tiimin kyky päästä toimivaan ratkaisuun (Toikko & Rantanen 2009, 94).

Työpajojen tuotoksena malli: Varhaiskasvatuksen väyläopintojen malli syntyi tutkitun tiedon, jatkoideoinnin ja dialogisen keskustelun pohjalta hyödyntämällä OsaaVa -hankkeen pilotista vastanneiden asiantuntijoiden ja opettajien osaamista yhteisöllisesti. Kehittämisvaiheen työpajoja järjestettiin kolme. Työpajat olivat tapaamisia, joissa väyläopintojen mallia kehitettiin ideoiden, keskustellen ja arvioiden. Työpajoissa merkittävää oli mielipiteiden vaihto, dialogisuus ja yhteinen kehittäminen. Lopuksi malli koottiin työpajojen johtopäätösten pohjalta ja hyväksyttiin osallistujilla. Valmiissa mallissa on huomioitu opiskelijoiden, varhaiskasvatusalan koulutusorganisaatioiden ja työelämän tarpeet ja näkökulmat (katso kuvio 3.). Mallia on kehitetty hyödyntämällä useita eri menetelmiä. Valmis malli tukee ja edistää toisen asteen opiskelijoiden varhaiskasvatusalan jatko-opintoja toiselta asteelta korkeakouluun.

Tutkimuksellisen kehittämistyön näkökulmat ja menetelmät

Kuvio 3. Tutkimuksellisen kehittämistyön näkökulmat ja menetelmät

7 TUTKIMUKSELLISEN VAIHEEN TULOKSET

7.1 Oppimispäiväkirjojen tulokset

Aineisto koostui seitsemän opiskelijan oppimispäiväkirjoista, joita opiskelijat kirjoittivat pilottiopintojen ajan. Ensimmäisellä opintojaksolla opiskelijat käyttivät lähteitä oppimispäiväkirjoissaan ja jälkimmäisellä opintojaksolla lähteiden käyttöä ei vaadittu. Oppimispäiväkirjoissa opiskelijat kuvasivat syvällisesti oppimista ja kirjoittivat kokemuksistaan pilottiopinnoista ja kehittämisideoistaan varhaiskasvatuksen väyläopintoihin.

Pilottiopintojen aloittaminen: Pilottiopintojen alkaminen oli opiskelijan näkökulmasta prosessi, johon kuului opintoihin ilmoittautuminen, rekisteröityminen avoimen ammattikorkeakoulun opiskelijaksi, tunnusten saaminen ja Moodle -oppimisalustalle pääsy. Rekisteröitymisohjeet opiskelijat saivat avoimen ammattikorkeakoulun opintotoimiston kautta sähköpostilla. Varsinainen opetus järjestettiin Teams:ssa. Pilottiopinnot aloitti 21 opiskelijaa, mutta ensimmäisten päivien kuluessa opinnot keskeytti 8 opiskelijaa. Opiskelijat olivat pilottiopintojen aloituksesta innoissaan, mutta kokivat myös jännitystä ja sekavuutta. Tämä johtui etupäässä uusista järjestelmistä, uusista oppimisalustoista ja erilaisista oppimistehtävistä, joihin he eivät olleet tottuneet aikaisemmissa opinnoissa. Alussa opiskelijat kokivat, että uutta tietoa tuli valtavasti, jopa liikaa. Opiskelijat kokivat jopa hiukan säikähtäneen aloitusta.

- *”Aluksi pää meni aivan sekaisin ja meinasi tulla paniikki, että kuinka tästä selviää. Tosi paljon uutta asiaa. Ymmärsin kuitenkin, että kaikki uuden aloittaminen vie aluksi aikaa.”*
- *”Olen aivan innoissani näistä korkeakouluopinnoista. Näillä kursseilla uskon näkeväni milaista on olla korkeakouluopiskelija ja nähdä miten siellä työskennellään, sekä olen valmis oppimaan uutta.”*

Opiskelijoita auttoi opettajien ohjaus ja neuvot siitä, miten oma oppiminen ja tehtävien tekeminen helpottuu ja asiat jäsentyvät paremmin. Opettajien vinkit muistiinpanojen tekemisestä luentojen aikana ja erilaisista opiskelutyyleistä koettiin helpottavan opintojen aloitusta. Opiskelijat kokivat opintojen alkaessa todella positiivisena sen, että pilottiopintojen myötä he pystyvät kokeilemaan korkeakoulutasoisia opintoja ja saavat kokemuksen siitä, millaista on opiskella korkeakoulussa.

Aikataulu ja ajankohta: Pilottiopinnot toteutuivat aikavälillä 25.1.-1.4.2021. Pilottiopinnot koostuivat kahdesta opintojaksosta. Ensimmäinen opintojakso Varhaiskasvatuksen toimintajärjestelmä ja laaja-alainen osaaminen toteutui viikoilla 4. ja 7. Toinen opintojakso Varhaiskasvatuksen pedagogiikka toteutui viikoilla 11. ja 13. Opetus tapahtui verkko-opetuksena maanantaista torstaihin 3½ tuntia päivässä ajoittuen aamupäivään tai iltapäivään. Opiskelijoiden kokemuksen mukaan opinnot koettiin tiiviinä ja tuhtina pakettina, joka eteni melko nopeasti. Aikataulullisesti opiskelijoiden oli haastava osallistua opintoihin, jos samaan aikaan oli menossa työpaikalla järjestettävän oppimisen jakso. Päällekkäisyyksien koettiin aiheuttavan tiukkoja aikatauluja ja tuovan sekavuutta opintoihin sekä haasteista yhdistää korkeakouluopintoja osaksi toisen asteen opintoja.

Oppimistehtävät, opetusmateriaalit ja -menetelmät: Opiskelijat kokivat, että oppimistehtävät tuokivat oppimista. Tehtävät auttoivat asioiden jäsentämisessä ja uuden oppimisessa. Opiskelijoiden tehtävänä oli esimerkiksi kirjoittaa oppimispäiväkirjaa koko opintojen ajan. Opiskelijat kokivat, että oppimispäiväkirjan kirjoittaminen oli oppimistilanne, jossa uudet asiat sisäistyivät, kun he kirjoitessaan muistelivat ja kertosivat päivän aikana opittuja asioita. Opiskelijat kokivat haastavana oppimispäiväkirjan kirjoittamisen, jos he eivät olleet aikaisemmissa opinnoissa tutustuneet tällaiseen tehtävätyyppiin. Näillä opiskelijoilla oli epävarmuutta siitä, tekevätkö he tehtävää oikein.

- *”Oppimispäiväkirjan teon koin hyvänä asiana, nyt asiat ovat paremmin sisäistetty, ja oppimispäiväkirjan kirjoittaminen oli ehdottomasti oppimistilanne.”*

Oppimispäiväkirjan lisäksi opiskelijat tekivät ryhmätöitä. Ryhmätehtävät koettiin oppimista edistäviksi. Oppimista edistivät myös luennoilla näytetyt videot, kuvat ja oppimiskeskustelut. Pilottiopinnot tapahtuivat täysin verkon kautta etäyhteyksin, mutta siitä huolimatta opiskelijat kokivat, että opetuksessa käytettiin monipuolisia materiaaleja ja menetelmiä oppia.

Monimuotoisessa vertaisryhmässä oppiminen: Pilottiopintoihin osallistui opiskelijoita kolmesta eri oppilaitoksesta hyvin erilaisilla taustoilla. Pilottiopintoihin osallistuvat opiskelijat valmistuvat eri ammattiryhmiin ja saavat näin valmistuttuaan eri kelpoisuudet toimia varhaiskasvatusalalla. Ryhmässä oli sosionomiopiskelija, joka saa viimeisten joukossa varhaiskasvatuksen opettajan kelpoisuuden ja ammattikorkeakouluopiskelijoita, jotka saavat varhaiskasvatuksen sosionomin kelpoisuuden. Lisäksi ryhmässä oli toisen asteen opiskelijoita, jotka saavat varhaiskasvatuksen lastenhoitajan kelpoisuuden. Opiskelu monimuotoisessa ryhmässä herätteli opiskelijoita pohtimaan tasa-arvoisuutta työyhteisössä, vaikka työnkuvat eri ammattiryhmien välillä eroavat toisistaan. Opiskeli-

jat toivat esille, että tasa-arvoinen ja yhdenvertainen kohtelu on tärkeää varhaiskasvatuksen työyhteisöissä. Oppimispäiväkirjoissa opiskelijat toivat esille sitä, kuinka korkeakouluopinnoissa varhaiskasvatuksen sisältöjä tarkastellaan eri ”silmälasiin” kautta verrattuna toisen asteen opintoihin. Tämä tarkoittaa sitä, että kun toisen asteen opinnoissa paneudutaan lähinnä varhaiskasvatuksen lastenhoitajan työnkuvan keskeisiin ammattitaitovaatimuksiin, on korkeakoulussa asioita tarkasteltava syvällisemmin varhaiskasvatuksen opettajan tai varhaiskasvatuksen sosionomin näkökulmasta. Opiskelijat kokivat, että heidän on tärkeä tietää korkeakouluopintojen osaamisvaatimuksesta, jotta ymmärtävät ja osaavat hyödyntää sekä arvostaa eri ammattiryhmien osaamista kentällä.

Monimuotoisessa ryhmässä opiskelu koettiin hyvin opettavaiseksi ja erityisesti runsaat keskustelut, käytännön esimerkit ja vinkit varhaiskasvatuksen arjesta, joita toiset opiskelijat ja opettajat jakoivat, tukivat oppimista. Opiskelijat kokivat merkitykselliseksi sen, että heidät osallistettiin oppimistapahtumaan aktiivisesti ja ryhmätöiden myötä he saivat oman äänensä kuuluviin. Yhteiset keskustelut ja vuorovaikutus nousikin tärkeäksi asiaksi ja sitä arvostettiin, sillä eri oppilaitoksista ja eri taustoilla tulevat opiskelijat pystyivät monimuotoisessa ryhmässä jakamaan käytännön kokemuksiaan. Tämän koettiin hyödyntävän omaa oppimista ja asioiden jäsentämistä. Osalla opiskelijoista oli jo useampi varhaiskasvatuksen opintojakso takana ja kokemusta varhaiskasvatuksessa työskentelystä työpaikalla järjestettävän oppimisen jaksolta. Osalla taas käytännön kokemusta ei vielä juurikaan ollut. Tämän kokemusten vaihdon koettiin antavan eväitä tulevaisuuteen. Ryhmässä keskustelua ja käytännön kokemuksia toivottiin tulevaisuudessa vieläkin enemmän, koska esimerkkitilanteet varhaiskasvatuksen arjesta konkretisoivat teorian ja kytkevät sen käytäntöön.

- *”Koin tärkeänä itse ammattikorkeakouluopiskelijana sen, miten mukana oli myös muista kouluista opiskelijoita ja se miten eri vaiheissa opiskelua olimme ja miten hienosti toiset opiskelijat avasivat kokemuksistaan esimerkiksi työharjoitteluistaan, siinä missä me ammattikorkeakouluopiskelijat emme ole vielä harjoitteluja suorittaneet. Se oli hienoa, miten esille tuli kokemuksia työkentältä.”*

Pilottiopintojen sisällöt ja uuden oppiminen: Varhaiskasvatuksen toimintajärjestelmä ja laaja-alainen osaaminen opintojaksolla sisältöinä olivat varhaiskasvatuksen historia ja tehtävät eri aikakausilla, varhaiskasvatustaki, varhaiskasvatuksen tavoitteet, tehtävät ja toimintakulttuuri, varhaiskasvatussuunnitelmat, tiimityö, yhteistyö eri tahojen kanssa, monimuotoiset perheet, laaja-alainen osaaminen, leikki, oppimisympäristö, kestävä elämäntapa ja lapset puheeksi menetelmä. Teoriatiedon lähteenä opetuksessa käytettiin varhaiskasvatustakia, varhaiskasvatussuunnitelman perus-

teita ja Monimuotoiset perheet varhaiskasvatuksessa -opasta kasvatusta- ja opetusalan ammattilaisille. Näiden lisäksi diasarjat pohjautuivat monipuoliseen kirjallisuuteen, ja kurssialustalta löytyi myös muita aiheisiin liittyviä lähteitä. Varhaiskasvatuksen pedagogiikka opintojaksolla aiheena olivat hyvinvoinnin pedagogiikka varhaiskasvatuksessa, pedagoginen dokumentointi, leikkipedagogiikka ja oppimisen alueet. Teoriatiedon lähteenä käytettiin varhaiskasvatussuunnitelman perusteita, Opetushallituksen tuottamia koulutusmateriaaleja ja Näin tuet lapsen itsesääätelyä -Hyvinvoinnin pedagogiikka varhaiskasvatuksessa teosta (Sainio, Pajulahti & Saraniemi, 2020) sekä lukuisia muita teoksia, joihin diasarjat pohjautuivat.

Opintojen sisältöihin ja syvällisyyteen opiskelijat olivat tyytyväisiä. Sisällöt olivat opiskelijoiden mielestä kiinnostavia, kattavia ja motivoivat opiskelemaan. Opintojaksojen sisällöissä oli paljon uutta asiaa, mutta molempien opintojaksojen osalta koettiin sisällöissä olevan myös jonkin verran ennestään tuttua asiaa. Tähän vaikutti selkeästi se, kuinka pitkällä opiskelijat olivat omilla ammatillisissa opinnoissa. Kokonaisuudessaan hyvin positiivisena koettiin se, että aikaisemmin opittu asia syvenyi ja jäsenyi opintojaksojen aikana ja opiskelijat kokivat hyötyvänsä tunneista.

- *”Vasu on jo jollain tasoa tuttu asia, olemme lastenhojaaja opinnoissa niitä käyneet läpi. Mielestäni oli todella mukava, kun jo tiesin jonkun verran Vasu-perusteista, niin nyt pystyi syventymään ja ymmärtämään paremmin mistä puhuttiin ja mikä liittyy mihinkin.”*
- *”Tällä tunnilla tuli paljon tietoa, joita en ole aiemmin opiskellut. Todella tärkeitä pohdintoja jäi mieleeni kytemään.”*

Uudet sisällöt ja vieraiden käsitteiden käyttö aiheutti osaksi haasteita ymmärtää tekstiä/ kuulemaansa tuntien aikana. Toisaalta opiskelijat kokivat, että uudet käsitteet herättivät mielenkiinnon perehtyä uuteen asiaan ja käsitteisiin syvällisemmin, jotta he pystyvät sisäistämään opetuksen. Uusia käsitteitä opiskelijat kirjoittivat muistiin oppimispäiväkirjaan ja etsivät vastauksia niihin itsenäisesti ja opettajilta kysymällä.

Varhaiskasvatuksen toimintajärjestelmä ja laaja-alainen osaaminen opintojaksolla oppimista ja oivalluksia syntyi varhaiskasvatussuunnitelmien kolmitasoisuudesta, lapsen varhaiskasvatussuunnitelman tekemisestä, varhaiskasvatuslaista, varhaiskasvatuksen tehtävästä ja tavoitteista. Opiskelijat kokivat, että he oppivat uutta varhaiskasvatuksen toimintakulttuurista ja ymmärtävät nyt, kuinka laajasti se tulee käsittää ja mitkä kaikki tekijät toimintakulttuuriin vaikuttavat. Opiskelijat kokivat myös, että oppivat uutta oppimisympäristöistä ja niiden suunnittelusta, vuorohoidosta, lapsen osal-

lisuudesta, mielenkiinnonkohteista, oppimisesta ja havainnoinnista sekä leikin merkityksestä. Lisäksi opiskelijat kokivat, että heidän tietonsa lisääntyi lapset puheeksi menetelmästä, lasten hyvinvoinnista sekä yhteistyöstä huoltajien ja muiden tahojen kanssa.

Varhaiskasvatuksen pedagogiikka opintojaksolla opiskelijat kokivat oppivansa oppimisen alueista, leikistä ja leikin ohjausmenetelmistä, kasvattajan roolista, vuorovaikutustaidoista lasten ja tiimin kesken sekä pedagogisesta dokumentoinnista. Varsinkin lapsen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin opiskelijat nostivat merkittäväksi asiaksi, josta kokivat oppivansa ja oivaltavansa paljon uutta.

- *”Ensimmäisten elinvuosien aikana rakentuvat myöhemmänkin hyvinvoinnin perustukset”, tämä lause jotenkin iskostui ja ajattelin, että juuri näinhän se menee. Tulen varmasti muistamaan ja korostamaankin sitä, miten tärkeää on keskittyä lasten hyvinvointiin.”*
- *”Tulen hyödyntämään ymmärrystä lasten hyvinvointiin vaikuttaviin seikkoihin. Tulevaisuudessa aion panostaa lasten hyvinvoinnin lisäksi myös huoltajien ja ympärillä olevien ihmisten hyvinvointiin.”*

Opiskelijat kokivat, että heidän on näiden pilottiopintojen jälkeen helpompi toimia käytännötyössä, kun he ovat oppineet teoriaa ja kokevat nyt ymmärtävänsä paremmin varhaiskasvatuksen pedagogiikkaan liittyviä asioita. Opiskelijat kokivat, että opinnoista sai paljon tietoa ja hyviä vinkkejä tulevaan työhön ja tulevat hyödyntämään oppimaansa päivittäin varhaiskasvatuksen arjessa sekä jakamaan oppimaansa tietoa myös tiimin muille jäsenille. Oppimispäiväkirjoista selvisi, että opiskelijat kokivat luennoilla opittujen asioiden viemisen käytäntöön tärkeäksi ja tulevat tulevaisuudessa toimimaan uuden tiedon pohjalta.

- *”Varmasti tulen hyödyntämään tätä oivallusta työssäni ja neuvoa sitä myös muulle henkilökunnalle...”*
- *”Hyödynnän varmasti uusia oppimiani asioita joka päivä tulevassa työssäni.”*
- *”Pedagogisen dokumentoinnin perhosta tulen hyödyntämään työssäni ja avaamaan perhosen siipiä tiimille.”*

Opiskelijoita kiinnostavat aiheet tulevaisuudessa: Monet luennoilla käsitellyt asiat herättivät opiskelijoissa halun perehtyä asiaan tarkemmin ja syvällisemmin tulevaisuudessa. Opiskelijat kokivat, että ammatillisuuden kehittymisen ja oman mielenkiinnon vuoksi tulevat palaamaan aiheisiin myöhemmin. Näitä aiheita olivat varhaiskasvatustilanne, yhteistyö eri tahojen kanssa, monimuotoiset perheet, lapsen yksilöllinen varhaiskasvatussuunnitelma, Lapset puheeksi -menetelmä ja perhei-

den hyvinvoinnin tukeminen. Lisäksi opiskelijat haluavat perehtyä tulevaisuudessa vielä kasvatuspsykologiaan, teknologiakasvatukseen, pedagogiseen dokumentointiin, erityispedagogiikkaan, leikkiin ja oppimisen alueisiin. Kestävä elämäntapa ja tieto erilaisista kulttuureista ja katsomuksista koettiin myös tärkeäksi ja ajankohtaiseksi aiheeksi, joihin opiskelijat haluavat perehtyä lisää.

- *”Luennoilta tärkeä vinkki/ muistutus ”Pitää tietää toisista kulttuureista, erilaisista katsomuksista sekä nähdä ja ymmärtää asioita monesta eri näkökulmasta”. Tämä lause laittoi minun miettimään, kuinka vähän itse tiedän eri kulttuureista ja katsomuksista ja että minun on tärkeä opetella niitä, jotta näen paremmin.”*
- *”Tulevana ammattilaisena minusta on erityisen tärkeää oppia lisää perheiden moninaisuudesta, jotta voisin olla enemmän avuksi erilaisille perheille.”*

Opintojen tuki ja uraohjaus Osaava -hankkeen mahdollistamana: Pilottiopinnoissa opiskelijoille tarjottiin ratkaisukeskeistä työnohjauksellista tukea opintoihin ja uraohjaukseen Osaava -hankkeen kautta. Tämä toteutettiin kuutena erillisenä toiminnallisena tuokiona, joita kutsuttiin Mansikkapaikka -nimellä. Mansikkapaikat toteutettiin tuntien aikana ryhmämuotoisena ohjaustoimina ja lisäksi jokainen opiskelija sai varata ajan erilliseen yksilölliseen ohjaustuntiin. Tavoitteena oli opintojen tukeminen ja uraohjaus siirtymävaiheessa siirryttäessä vaatimustasolta toiselle ja jatko-opintoihin korkeakouluun. Tavoitteena ohjauskerroilla oli keskittymisen, läsnäolon ja luovuuden herättely esimerkiksi pohtimalla mikä on itselle arvokasta ja tärkeää tällä hetkellä opinnoissa. Tavoitteena oli myös omien vahvuuksien ja innostuksen tason tunnistaminen, reflektointi, oman leikkillisyyden herättely ja oman osaamisen tunteen vahvistaminen. Mansikkapaikalla käytettiin erilaisia työnohjauksellisia, ratkaisukeskeisiä ja luovia menetelmiä, joilla pystytään tukemaan opiskelijan oppimista ja keskittymistä sekä selkeyttämään urapolkuja ja tukemaan kokonaisvaltaista elämänhallintaa. Mansikkapaikka -tuokioissa esimerkiksi sukellettiin lapsuuden onnellisiin muistoihin, keskityttiin Muumi-satumetaforan avulla hiljaisuuden pisteeseen ja laskeuduttiin oman itsensä äärelle sekä hyödynnettiin meditaatioharjoituksia.

Opiskelijoiden kokemusten mukaan opintojen tuki ja uraohjaustuokiot olivat todella tärkeitä ja voimauttavia. Opiskelijat kokivat, että tuki oli kannustavaa ja pohjautui opiskelijan kokonaiselämäntilanteeseen, henkilökohtaisiin tarpeisiin, tavoitteisiin ja urasuunnitteluun. Opiskelijat kokivat ohjaustuokiot hyvin tarpeellisena, sillä niiden aikana keskittyminen ja vireystila paranivat. Ohjausharjoitusten aikana opiskelijat kokivat rauhallisuutta ja onnellisuutta. Opiskelijat olivat ohjauskertojen jälkeen virkeämpiä, rauhallisempia ja vastaanottavaisempia uusille asioille.

- *”Hiljaisuuden piste, todella hyvä harjoitus ja mitä pidempään harjoitusta jatkoi sitä syvempi, oli sisäinen rauha ja hiljaisuus. Harjoituksen jälkeen olo oli todella rentoutunut ja rauhallinen. Ajatukset rauhoittuivat ja olo oli levollinen. Luennolle oli helppo keskittyä, kun ajatukset eivät harhailleet.”*

Ohjauskeskustelut auttoivat jäsentämään opiskelijoiden jatko-opintoja ja urapolkua. Opiskelijat kokivat opintojen ja uraohjauksen tuen hyvin merkittäväksi kokemukseksi, jonka aikana he kokivat rentoutuvansa, asioiden jäsentyvän ja mielikuvan omasta tulevaisuudesta selkenevän. Opiskelijat kokivat positiivisena sen, että heistä huolehditaan ja välitetään sekä heidän mielipiteillään ja tulevaisuudella on merkitystä.

- *”Ohjauskeskustelu auttoi huomaamaan, miten tavallaan kunnianhimoinen olen. Haluan todellakin oppia kaikkea uutta, ja jatkaa kouluttautumista niin pitkälle, kuin motivaatiota löytyy.”*
- *”Mielestäni oli ihanaa keskustella erilaisista asioista liittyen tulevaisuuteen ja ylipäänsä varhaiskasvatukseen. Keskustelu myös jäseni asioita mielessäni hyvin, ja jotenkin sai rakennettua enemmän mielikuvaa omasta tulevaisuudesta ja motiiveista varhaiskasvatukseen liittyen. Tuli tunne, että todella tuli kuulluksi.”*

Ohjaustuokioilla menttiin syvälle oman osaamisen tunteen vahvistamiseen ja opiskelijat kokivat, että niiden kautta pystyi jäsentämään mielessä sitä, millaisena kokee itsensä. Opiskelijat kokivat harjoitukset myös osaksi hämmentävinä, sillä niiden teho ja syvällisyys yllättivät opiskelijat ja erilaiset tunnetilat koettiin voimakkaasti.

- *”Itse pääsin yllättävänkin nopeasti hyvin keskittyneeseen tilaan ja jollain tapaa tunsin syvää rauhallisuutta ja onnellisuutta. Sukelsin ajatuksissani aluksi metsään mutta lopuksi en muista ajatelleeni mitään erityistä, joillain tapaa myös hämmentävä kokemus.”*
- *”Harjoitteen aikana, kun olin silmät kiinni ja mietin tätä hetkeä, (lapsuuden muisto poistettu), tunsin iloa... En voinut olla hymyilemättä ja melkein onnenkyyneleetkin siinä tuli.”*
- *”Mansikkapaikka oli ihana pieni lisä ja oikein hyvä katkaisemaan luentoa välillä. Pidin siitä, miten meille tarjottiin henkilökohtainen keskustelu-aika, koin sen erittäin tärkeänä, jos vain olisi resursseja niin ideoita voisi toteuttaa myös muilla kursseilla. Monesti on omien ajatusten kanssa yksin ja puurtaa ja suorittaa vain tehtäviä läpi ja välttämättä ajatustyölle ei ole aikaa. Keskustelussa oli mukava käydä läpi omia vahvuuksia ja kokemuksia. Pitäisi osata antaa itselle aikaa pysähtyä ja pohtia niitä asioita mitä uuden oppiminen tuo mukanaan.”*

Opiskelijat kokivat pilottiopintojen ja ohjauksen myötä saavansa vahvistusta omalle uravalinnalleen ja päätökselleen tulla mukaan pilottiopintoihin. Opiskelijat toivat esille, kuinka merkityksellisenä ja arvokkaana pitivät varhaiskasvatusalaa. Opiskelijat kokivat merkittävänä, että saavat tulevaisuudessa työskennellä tasa-arvoa edistävissä työtehtävissä. Lisäksi opiskelijoille selkeni pilottiopintojen myötä sosionomiopinnot, sosionomin ydinosaaminen, työnkuva sekä laajat työllisyysmahdollisuudet.

- *”Minusta on viimein ihanaa opiskella varhaiskasvatusta. Joka kerta luotan vain siihen enemmän, että olen valinnut itselleni oikean alan.”*
- *”Varhaiskasvatus on erittäin tärkeää koko yhteiskunnalle, ja on hienoa olla jossain vaiheessa osa sitä.”*
- *”Oivalsin sen, että olen menossa opinnoissani oikeaan suuntaan ja kiinnostuin entistä enemmän sosionomin opinnoista.”*

Opiskelijoiden yhteenvetoa pilottiopinnoista: Opiskelijat olivat kokonaisuudessaan oikein tyytyväisiä pilottiopintojen toteutukseen. Oppimispäiväkirjoista kävi selkeästi ilmi, että pilottiopinnot olivat vastanneet odotuksia. Opiskelijat kokivat, että opinnot olivat sisällöltään tuhteja, kattavia ja yksittäiset tunnit hyvin toteutettuja. Opiskelijat kokivat pilottiopinnot hyvin opettavaisina. Opiskelijat olivat oppineet paljon ja tulevat hyödyntämään uutta tietoa tulevaisuudessa varhaiskasvatuksessa toimiessaan.

- *”Kurssi oli mielestäni hyvin toteutettu.”*
- *”Kaiken kaikkiaan kattava kurssi. Ehdottomasti toivoisin myös jatkossa tällöistä toteutusta, mikäli ryhmäkoot pysyvät kohtuullisina.*

7.2 Kyselyn tulokset

Opiskelijoiden kokemuksia pilottiopinnoista ja kehittämisideoita tulevaisuuden väyläopintoihin selvitettiin kyselyn avulla. Viimeisellä opintojaksolla oli yhteensä 10 opiskelijaa ja heistä seitsemän vastasi kyselyyn. Vastausprosentti oli 70 prosenttia.

Tiedottaminen ja markkinointi: Opiskelijoille tehdyn kyselyn mukaan tulevaisuuden väyläopinnoista olisi hyvä tiedottaa jo ennen kuin opiskelija hakeutuu toisen asteen tutkintoon. Tämä voisi tapahtua sähköpostin tai peruskoulun opettajan/opon välityksellä. Lisäksi mainos sanomalehdessä

tai sosiaalisessa mediassa (facebook, instagram) olisivat opiskelijoiden mielestä hyviä keinoja jakaa tietoa. Toisella asteella tiedotus olisi hyvä toteuttaa tiedotustilaisuudessa, jossa kerrottaisiin väyläopinnoista ja niiden mahdollisuuksista opintojen alettua. Lisäksi perinteinen infokirje koettiin toimivaksi tavaksi tiedottaa väyläopinnoista.

Tuki opintojen alkuvaiheessa: Kyselyn perusteella opintojen alussa opiskelijoille olisi hyvä tarjota tukea opettajan kanssa keskustellen. Alussa olisi tärkeää huomioida monimuotoinen ryhmä ja tiedostaa, että osalla on vain vähän kokemusta alasta. Opetuksessa olisi hyvä lähteä liikkeelle ihan perusteista jakaen tietoa kurssin sisällöstä ja tehtävistä perusteellisesti. Opiskelijat kokivat tärkeänä, että tietty nimetty opettaja tukisi opintojen alussa. Tämän opettajan kanssa voisi keskustella ja viestitellä, jos kokee epävarmuutta, hätäntyy tai alkaa stressaamaan väyläopintojen alussa. Lisäksi opiskelijat kokivat, että tuntien alussa olisi hyvä varata aikaa kysymyksille ja keskusteluille.

Aikataulus: Opiskelijoille toteutetun kyselyn mukaan tulevaisuuden väyläopinnot olisi tärkeä aikatauluttaa niin, etteivät ne menisi päällekkäin muiden opintojen kanssa. Varsinkin työpaikalla järjestettävän oppimisen kanssa yhtä aikaa toteutettavat väyläopinnot koettiin haasteelliseksi. Toisen asteen opiskelijoiden kohdalla väyläopinnot olisi hyvä aloittaa vasta ensimmäisen harjoittelun jälkeen tai aikaisintaan puolen vuoden päästä toisen asteen opintojen aloituksesta. Tällöin ammatillisen perustutkinnon opinnot ja oman koulun arki on ehtinyt alkaa sujumaan. Lisäksi väyläopintoihin toivottiin joustavaa aikataulua, väljyyttä luentojen/koulupäivien välille ja mahdollisuutta suorittaa väyläopintoja esimerkiksi kesän aikana.

Väyläopintojen sisältö, määrä ja toteutustapa: Opiskelijoiden mielestä väyläopinnoissa olisi hyvä olla juuri näitä samoja sisältöjä kuin pilottiopinnoissa. He kokivat, että pilottiopintojen sisällöt olivat mielenkiintoisia, tärkeitä ja motivoivat opiskeluun. Näiden lisäksi opiskelijat toivoivat tulevaisuuden väyläopintojen sisältävän keinoja haastaviin kohtaamistilanteisiin ja yhteistyöhön perheiden kanssa. Lisäksi toivottiin syventäviä opintoja nimenomaan varhaiskasvatukseen. Kyselyyn vastanneiden opiskelijoiden mielestä tulevaisuuden varhaiskasvatuksen väyläopinnot voisivat olla laajuudeltaan noin 15-35 opintopistettä. Osa opiskelijoista koki, että väyläopinnot voisivat koostua yli 35 opintopisteen kokonaisuudesta. Kyselyyn vastanneiden opiskelijoiden mielestä väyläopinnot olisi hyvä toteuttaa lähiopetuksen ja verkko-opetuksen yhdistelmänä.

Opetusmenetelmät, tehtävät ja vaatimustaso: Kyselyyn vastanneiden opiskelijoiden mielestä tulevaisuuden väyläopintojen opetusmenetelmiksi ja tehtäviksi sopisivat parhaiten luennot,

ryhmä/paritehtävät, oppimispäiväkirja ja toiminnalliset tehtävät/harjoitukset. Opiskelijat eivät toivoneet tenttiä. Pilottiopinnot olivat olleet opiskelijoiden mielestä vaatimustasoltaan sopivia. Toisen asteen opiskelijat eivät kokeneet opintoja liian haastavina. Opiskelijoiden mielestä tähän vaikutti se, että heillä oli jo aikaisempaa tuntemusta käsitellyistä aiheista, alan työkokemusta tai kokemusta korkeakoulutasoisista opinnoista.

- *”Nämä eivät olleet niin vaikeat kuin luulin. Minulla oli jo jonkinlaista osaamista/ymmärrystä näistä aiheista ja tämä mukavasti syvensi oppimistani/käsitystä. Yksi haastava asia oli lähdeviitteiden merkintä, siitä voisi olla joku pieni opetustuokio kurssin alussa.”*

Monimuotoisessa vertaisryhmässä opiskelu: Kyselyn mukaan opiskelijat kokivat monimuotoisessa vertaisryhmässä opiskelun todella antoisaksi, hyödylliseksi ja mielenkiintoiseksi. Opiskelijoiden kokemuksen mukaan monimuotoisessa vertaisryhmässä omien kokemusten ja näkökulmien vaihto eri aiheista auttoi omaa oppimista ja asioiden jäsentymistä. Opiskelijat olivat varsin yksimielisiä siitä, että monimuotoisessa vertaisryhmässä oppiminen vaikutti positiivisesti oppimiseen ja se oli hyvin antoisaa. Lisäksi opiskelijoiden mielestä oli mielenkiintoista saada kosketuspintaa muihin oppilaitoksiin/ varhaiskasvatusalan koulutusorganisaatioihin sekä vaihtaa kokemuksia opiskelusta.

- *”Jos rehellisiä ollaan niin aluksi ajattelin että miten tämä voi onnistua. Mutta itseasiassa nämä ovat olleet opintojaksot, joissa olen eniten oppinut uutta, ja tuntuu että olen jotenkin halunnut imeä kaiken opin. Hienoa on se, miten kaikki olemme eri vaiheessa opinnoissa, kuinka olemme eri-ikäisiä, oman kokemuksen kautta tuodut opit ovat olleet ehdottoman tärkeitä.”*

Kyselyn mukaan opiskelijat kehittäisivät monimuotoisessa vertaisryhmässä opiskelua niin, että varaisivat opintojen alussa aikaa ryhmäytymiseen ja tutustumiseen. Opiskelijoiden kokemuksen mukaan tämä olisi hyödyllistä, jotta saataisiin luotua ryhmään avoin ilmapiiri. Tärkeää olisi tulevaisuudessa kannustaa kaikkia opiskelijoita avoimuuteen ja osallistumaan aktiivisesti yhteisiin keskusteluihin kokemuksiaan jakaen. Opiskelijat kokivat, että monimuotoisessa vertaisryhmässä oppiminen olisi vieläkin antoisampaa lähiopetuksessa.

Opintojen tuki, uraohjaus ja sen kehittäminen (Mansikkapaikka): Opiskelijat kokivat, että OsaVa -hankkeen kautta toteutettu opintojen tuki ja uraohjaus oli ollut ehdottoman tärkeää. Opiskelijoiden mielestä tuki oli ollut todella tehokasta ja tukitoimien koettiin rentouttavan, rauhoittavan ja auttavan jaksamaan. Tukitoimien aikana opiskelijat pääsivät syvällisemmin pohtimaan, mitä tu-

levaisuudelta haluaa ja tuen myötä opiskelijat kokivat saavansa lisää virtaa opintoihin ja hyviä vinkkejä työelämään. Opiskelijoiden mielestä tukitoimet olivat osallistavia ja hienosti toteutettuja. Opiskelijat kokivat myös tärkeänä sen, että saivat henkilökohtaista ohjausta urapolkuun ja jatko-opintoihin hakeutumiseen. Näiden tukitoimien myötä opiskelijoiden tulevaisuuden suunnitelmat hahmottuivat paremmin. Opiskelijat kokivat, että opintojen tuen ja uraohjauksen olisi hyvä olla väyläopinnoissa säännöllistä. Tukea olisi hyvä tarjota henkilökohtaisesti opintojen alussa ja lopussa sekä pieninä hetkinä ryhmämuotoisesti koko opintojen ajan, jotta opiskelijat voisivat reflektoida opimiaan asioita. Opiskelijoilla olisi hyvä olla tiedossa, keneen he voivat ottaa yhteyttä väyläopintojen tukeen liittyvissä asioissa.

Oppimista edistävät ja heikentävät tekijät: Kyselyn mukaan opiskelijoiden oppimista edisti opetusmenetelmät, jotka auttoivat asioiden jäsentymisessä. Tehtävien, kuten esimerkiksi oppimispäiväkirjan kirjoittamisen koettiin tukevan ja edistävän oppimista. Lisäksi opettajien käytännön esimerkit diasarjojen yhteydessä tukivat oppimista. Oppimista edisti myös opiskelijoiden oma motivaatio ja mielenkiinto käsiteltäviin aiheisiin, vertaisryhmä, ryhmätyöt sekä pätevät opettajat ja heidän kannustuksensa. Kyselyn perusteella oppimista heikentäviä/haittaavia tekijöitä olivat etäopetus vallitsevan koronatilanteen vuoksi ja päällekkäisyydet omissa opinnoissa. Lisäksi kiireinen aikataulu ja siitä johtuva nopea tahti tunneilla koettiin heikentävän oppimista.

Väyläopintojen kehittäminen: Opiskelijat kehittäisivät väyläopintoja keskittymällä sujuvaan opintojen aloitukseen, väyläopinnoista tiedottamiseen ja antamalla aikaa keskusteluille. Lisäksi heidän mielestään tärkeää olisi osallistaa opiskelijoita keskusteluihin ja pohtimaan sekä kertaamaan opittuja asioita ryhmässä. Opiskelijoiden mielestä tunteja voisi olla enemmän, jolloin mahdollistuisi hitaampi tahti eikä aika olisi näin rajallinen. Lisäksi opiskelijat kokivat, että lähiopetus olisi eduksi.

Hyöty väyläopinnoista ja jatko-opintoihin hakeutuminen: Kyselyn mukaan opiskelijat toivoivat, että tulevaisuudessa suoritettuaan väyläopinnot heidän mahdollisuutensa päästä jatko-opintoihin paranisivat ja heillä olisi jopa mahdollisuus päästä suoraan korkeakouluun suoritettuaan tietyn määrän väyläopintoja. Lisäksi opiskelijat pitivät tärkeänä, että väyläopintojen myötä on mahdollisuus saada kokemusta korkeakoulussa opiskelusta ja ammatillinen osaaminen kehittyä ja lisääntyä. Tärkeää olisi myös, että jatko-opinnot nopeutuisivat väyläopintojen myötä ja he saisivat opintosuorituksia. Kyselyyn vastanneiden opiskelijoiden mukaan pilottio-pintoihin osallistuminen pää-

sääntöisesti lisäsi heidän halukkuuttaan hakeutua varhaiskasvatusalan korkeakouluopintoihin. Pilottiopintojen myötä korkeakoulussa opiskelu tuli tutuksi ja he huomasivat selviytyvänsä korkeakouluopinnoista hyvin.

- *”Kyllä lisäsi. Olen ollut vähän kahden vaiheilla, että hakisinko korkeakouluun ja nyt kun on jo pientä näkemystä, niin uskaltaa paremmin hakea jatko-opintoihin.”*
- *”Lisäsi, sain hieman käsitystä siitä mitä sosionomin opinnot ovat korkeakoulussa ja mitä varhaiskasvatuksen sosionomin työ tulee tulevaisuudessa olemaan. Sain lisää varmuutta ja halua hakea sosionomin opintoihin ja hainkin...”*
- *”Kyllä ja ei. Itsellä on ollut mielessä jatkaa opintoja, mutta ei kuitenkaan sosionomiksi. Sai kuitenkin kokea hetken olevansa korkeakoulu opiskelija. Se ehkä lisäsi sitä tunnetta, että kyllä pystyn vielä opiskelemaan korkeammallekin.”*

7.3 Yhteenveto tutkimuksellisen vaiheen tuloksista

Oppimispäiväkirjojen ja kyselyn kautta saaduista tutkimustuloksista on tehty lyhyt yhteenveto, joka esitellään kuviossa 4. Kuvioista näkyy pilottiopintojen hedelmät eli ne asiat, mitkä koettiin toimiviksi ja hyväksi. Lisäksi kuvioista selviää haasteet, joihin on tartuttu mallin kehittämistyössä.

Tutkimustulosten yhteenveto	
HEDELMÄT	HAASTEET
<ul style="list-style-type: none">• Uuden oppiminen, ammatillinen kasvu ja tiedon syventyminen• Monimuotoinen opiskelijaryhmä ja kokemusten vaihto• Opintojen tuki ja uraohjaus/ Mansikkapaikat edisti opintoja ja oppimista• Oman uran ja tulevaisuuden selkeytyminen• Opetusmenetelmät, -materiaalit, oppimistehtävät ja sisällöt• Varmuus jatko-opintoihin hakeutumiseen lisääntyi	<ul style="list-style-type: none">• Opintojen aloitus: uudet järjestelmät, lähdeviitteet, erilaiset tehtävätyypit, paljon uutta tietoa kerralla• Aikataulu ja päällekkäisyydet toisen asteen opintojen kanssa• Etäopetus ja lähiopetuksen puuttuminen (koronan vuoksi)

Kuvio 4. Tutkimustulosten yhteenveto

8 VARHAISKASVATUKSEN VÄYLÄOPINTOJEN MALLI

Tässä luvussa esitellään varhaiskasvatuksen väyläopintojen malli. Malli on kehitetty niiden johtopäätösten perusteella, mitkä nousivat tutkimustuloksista ja kehittämisvaiheen työskentelyn pohjalta. Malli on kehitetty OsaaVa -hankkeen työpajoissa yhteistoiminnallisen kehittämisen menetelmällä.

Väyläopintojen laajuus, aikataulu ja toteutustapa: Tutkimus- ja kehittämisvaiheen johtopäätöksenä päädyttiin, että väyläopintojen laajuus mallissa on 30 opintopistettä ja toteutus tapahtuu pääsääntöisesti lähiopetuksena. Lähiopetusta perustellaan vuorovaikutuksella, joka mahdollistuu paremmin lähiopetuksessa. Lisäksi tuen antaminen siirtymävaiheen opinnoissa helpottuu ja ryhmässä oppiminen mahdollistuu. Varhaiskasvatuksen väyläopinnot aikataulutetaan niin, että opiskelijoilla on mahdollisimman vähän päällekkäisyyttä toisen asteen opintojen kanssa. Väyläopintojen aikataulu on väljä, jolloin opiskelijoilla jää aikaa prosessoida ja työstää oppimaansa. Väljä aikataulu mahdollistaa myös ryhmätehtävien tekemisen ja reflektoinnin. Tässä mallissa opetusta järjestetään toisen asteen opintojen lomassa. Mallin mukaan väyläopinnot alkavat aikaisintaan ½ vuoden päästä toisen asteen opintojen aloituksesta.

Väyläopintotoihin liittyvät ennakoivat toimenpiteet: Tutkimus- ja kehittämisvaiheen johtopäätöksenä oli, että väyläopintojen järjestämisessä merkityksellistä on tiedostaa eri koulutusorganisaatioiden järjestelmien, hallinnon ja opetuksen väliset rajapinnat ja tehdä ne toimiviksi. Tärkeää on myös huomioida ennakoivat toimenpiteet ennen väyläopintojen aloitusta. Näitä toimenpiteitä ovat yhteistyöstä ja kustannuksista sopiminen koulutusorganisaatioiden kesken, aikatauluista sopiminen, vastuunjako/työnjako, opintojen sisällöistä sopiminen, opetuksen vastuista sopiminen eli onko yhteisopettajuutta eri oppilaitosten välillä, tiedottamisesta ja markkinoinnista sopiminen, opetustarjottimen auki laittaminen, ilmoittautumisjärjestelyt, rekisteröityminen korkeakouluun ja oppilaitoksen tunnusten saaminen ja opintopisteiden siirroista sopiminen tietoturvallisesti koulutusorganisaatioiden välillä. Opintotoimistojen rooli tulee kirkastaa ja sopia kuka on vastuussa mm. rekisteröitymisestä ja tiedon siirrosta. Lisäksi tekniset oppimiseen käytettävät alustat täytyy olla sovittuna ja opettajilla yhtäläiset tietotekniset oikeudet ja mahdollisuus hallita järjestelmiä. Ennen opintoja opiskelijoille tarjotaan tukea opintojen valintaan, rekisteröitymiseen sekä tiedotetaan väyläopinnoista ja aiemman osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen käytännöistä.

Väyläopinnoista tiedottaminen ja markkinointi: Tutkimus- ja kehittämisvaiheen johtopäätöksenä väyläopintojen tiedottamiseen ja markkinointiin täytyy kiinnittää huomiota. Varhaiskasvatuksen väyläopintojen tiedotteiden ja markkinoinnin sisällöistä vastaa yhteistyöorganisaatioista nimeytyt väyläopettajat yhteistyössä viestinnän, omaopettajien/ ryhmänohjaajien/ tuutor -opettajien ja opinto-ohjaajien kanssa. Myöhemmin tiedottamisessa ja markkinoinnissa ovat mukana myös jo väylää kulkeneet kummi -opiskelijat. Johtopäätösten mukaan varhaiskasvatuksen väyläopinnoista tiedottaminen tulee ajoittua vaiheeseen, jolloin opiskelija suunnittelee hakeutumista toisen asteen opintoihin. Tällöin opiskelija voi jo ura- ja opintopolkua suunnitellessa ottaa huomioon varhaiskasvatuksen väyläopintojen mahdollisuuden, joilla pystyy edistämään ja nopeuttamaan opintoja varhaiskasvatusalalla. Varhaiskasvatuksen väyläopinnoista tiedottaminen tulee tapahtua myös heti toisen asteen opintojen alettua, jolloin väyläopinnot pystytään suunnittelemaan opiskelijan opintopolkuun henkilökohtaista osaamisen kehittämissuunnitelmaa (HOKS) laadittaessa. HOKS-lomakkeella/asiakirjassa tulisikin olla erillinen kohta, jossa selvitetään opiskelijan halukkuutta valita varhaiskasvatuksen väyläopintoja. Tiedottaminen ja markkinointi on monikanavaista ja tapahtuu ryhmämuotoisesti esimerkiksi jalkautumalla ryhmiin ja yksilöllisesti HOKS keskusteluissa. Tiedottamisessa hyödynnetään sosiaalista mediaa ja koulujen nettisivuja. Tiedottamista toteutetaan myös infovideolla, infokirjeellä, koulutusorganisaatioiden ”avoimet ovet” tapahtumissa ja tiedotustilaisuuksissa. Tiedotustilaisuuden voi kytkeä myös osaksi osaamisalainfoa lähihoitajaopiskelijoilla. Osaamisalainfossa väyläopinnoista vastaavat opettajat kertovat väyläopinnoista ja niiden mahdollisuuksista. Opinto-ohjaajien ja omaopettajien rooli tiedottamisessa on myös tärkeä tiedostaa ja tuottaa tarvittava materiaali heidän tuekseen.

Väyläopintojen orientaatio ja sisältö: Tutkimus- ja kehittämistoiminnan johtopäätöksenä nousi esille selkeä tarve orientoiville opinnoille ennen varsinaisia varhaiskasvatuksen ammatillisia opintojaksoja. Tämän perusteella mallissa on kehitetty orientoivat opinnot väyläopintojen alkuun, jossa toisen asteen opiskelijat perehtyvät ammattikorkeakouluopiskeluun. Nämä noin 3 op laajuiset opinnot tukevat mm. korkeakouluopinnoissa menestymistä ja oppimaan oppimista sekä johdattavat opiskelijan korkeakouluun. Orientoivien opintojen myötä varsinaisten ammatillisten opintojaksojen opiskelu helpottuu ja keskeyttämisiltä vältytään. Tavoitteena siirtymävaiheen orientoivissa opinnoissa on mm. toisen asteen opiskelijoiden oppimisen taitojen tukeminen, sitouttaminen väyläopintoihin sekä perehdyttäminen korkeakoulun järjestelmien käyttöön ja korkeakoulutasoisten tehtävien tekemiseen. Orientoivien opintojen sisältönä: *Opiskelu korkeakoulussa* (3 op) opintojakso, jossa perehdytään opiskeluun korkeakoulussa ja väyläopintoihin. Orientoivissa opinnoissa aiheina mm.

tiedonhaku ja kirjastopalvelut, korkeakoulutasoisten tehtävien tekeminen, lähdeviittaukset ja tietotekniset järjestelmät (digistarttipaketti). Orientoivissa opinnoissa väyläopettajat järjestävät väyläopinnot valinnelle tutustumiskäynnin, jossa opiskelijat kohdataan lämpimästi ja arvostavasti. Tutustumiskäynnillä opiskelijoille pyritään antamaan mahdollisimman realistinen kuva väyläopinnoista. Opiskelijoita perehdytetään väyläopintojen sisältöihin ja heitä tiedotetaan opintojen tuesta. Tällöin opiskelijoilla on myös mahdollisuus tutustua koulun tiloihin, opettajiin ja ryhmäytyä. Myöhemmin orientoiiviin opintoihin voi osallistua jo väylää kulkeneita opiskelijoita kertoen kokemuksistaan ja opinnoista.

Orientoivien opintojen jälkeen opiskelijat aloittavat varsinaiset varhaiskasvatuksen opinnot. Johtopäätösten mukaan varhaiskasvatuksen opinnot olisi hyvä aloittaa opintojaksolla, jossa käytetään toiminnallisia menetelmiä. Näin opiskelijat pääsevät heti väyläopintojen alussa ryhmäytymään ja osalliseksi oppimisprosessiin. Varhaiskasvatuksen syventävät opinnot tulevat näiden jälkeen pitäen sisällään mm. varhaiskasvatuksen lainsäädännön, varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, varhaiskasvatuksen pedagogiikan ja monipuoliset työtavat. Muita sisältöjä väylällä voisi olla hyvinvointipedagogiikka, yhteistyö perheiden kanssa, kestävä elämäntapa, monikulttuurisuus sekä erityispedagogiikka. Oulun ammattikorkeakoulun opintojaksoista väylällä voisi olla esimerkiksi: Leikisti vai oikeesti?, Erityisen tuen tarve lapsilla ja nuorilla, Varhaiskasvatus, lapsi ja perhe, Hyvinvoiva lapsi varhaiskasvatuksessa, Lapsen suojelu ja lastensuojelu ja Mielen terveyden edistäminen lapsilla ja nuorilla.

Opetusmenetelmät, -materiaalit ja oppimistehtävät: Johtopäätöksenä tutkimus- ja kehittämisvaiheesta väyläopintojen mallissa suositaan monipuolisia opetusmenetelmiä ja -materiaaleja, joissa korostuu vuorovaikutus, toiminnallisuus, luovat menetelmät, ryhmätyöt ja reflektointi. Mallin mukaan opintojaksojen aikana huomioidaan työelämälähtöisyys ja opinnot toteutetaan osaksi varhaiskasvatuskentällä ”kummipäiväkodeissa” niin, että käytäntö tukee teoriaopetusta. Johtopäätösten mukaan oppimispäiväkirja tai portfolio ammatillisesta kasvusta sopivat hyvin väyläopintojen toteutukseen. Lisäksi väyläopinnoissa on hyvä kiinnittää huomiota Moodle alustan selkeyteen ja jäsentelyyn, koska opiskelijoita on useasta eri organisaatiosta.

Väyläopintojen tuki ja uraohjaus: Tutkimus- ja kehittämisvaihe osoitti, että opiskelijat pitivät tärkeänä opintojensa aikana saamaansa tukea ja uraohjausta. Opiskelijoiden mielestä ohjaus tuki merkittävästi opintojen sujumista ja oppimista. Johtopäätöksenä voidaan todeta, että asteelta toiselle siirryttäessä oppimisen ja ohjauksen tukitoimiin on jatkossa panostettava. Tukea perustellaan

myös vaatimustasoeroilla, jotka ovat selkeät toisen asteen EQF4 ja korkea-asteen EQF6 välillä. Jatkossa opiskelijoiden tukeen on syytä kiinnittää huomiota huolellisella suunnittelulla, selkeällä vastuunjaolla ja riittäväillä resursseilla. Näin mahdollistetaan väyläopinnoissa tarvittava tuki ja opintojen eteneminen. Tuki tulee olla suunnitelmallista, monikanavaista ja ennaltaehkäisevää, jolla tuetaan opintojen loppuun saattamista. Tässä mallissa opintojen tuen ja uraohjauksen toteuttaa eri opettaja kuin väyläopintojen opetuksesta vastaava. Mallissa opintojen tuki ja uraohjaus on opinnollistettu 5 op kokonaisuudeksi, joka kulkee väyläopintojen rinnalla koko ajan. Aiheena opintojaksolla on mm. dialogisuus, ammatillinen kohtaaminen, tiimityö varhaiskasvatuksessa ja ammatillinen kasvu. Opettajalta tämä vaatii erityisosaamista opintojen tuesta ja uraohjauksesta sekä mahdollisesti lisäkoulutusta näihin asioihin. Lisäksi tarvitaan tietoa yhteistyöorganisaatioiden palvelujärjestelmistä, jotta opettaja osaa ohjata opiskelijoita tarvittaessa erilaisten palveluiden piiriin.

Toimivia käytäntöjä ohjauksessa ovat työnohjaukselliset, taidelähtöiset, toiminnalliset, ratkaisukeskeiset ja voimavaralähtöiset menetelmät. Tässä mallissa tuki on kokonaisvaltaista käsittäen ohjauksen opinnoissa, uraohjauksen ja kokonaiselämän huomioimisen ja tukemisen. Tärkeää on osaamisen reflektointi, ammatillinen kasvu ja oman osaamisen kehittymisen seuraaminen peilaten osaamista korkeakoulun ammattitaitovaatimuksiin kuten esim. sosionomin kompetensseihin. Tavoitteena on myös kannustaa sekä rohkaista opinnoissa eteenpäin. Tässä mallissa tukea ja uraohjausta tarjotaan yksilöllisesti opintojen alussa ja lopussa sekä ryhmämuotoisesti opintojaksojen aikana. Yleistä tukea ja ohjausta opintojen siirtymävaiheessa on myös tärkeä suunnitella ja toteuttaa yhteistyössä koulutusorganisaatioiden kanssa. Väyläopettajat toimivat väyläopinnoissa tuutoreina ja tarjoavat lisätukea opintoihin säännöllisesti tuutor-tunneilla. Lisäksi on hyvä kehittää mm. opiskelijoiden vertaismentorointia, -tuutorointia ja erilaisia tukitoimia vertaisryhmässä.

Osaamiskartoitus ja monimuotoinen ryhmä: Tutkimus- ja kehittämisvaiheen johtopäätösten mukaan väyläopintojen toteutus monimuotoisessa ryhmässä on oppimista tukevaa. Opintoja edistävää on toteuttaa väyläopetusta monimuotoisessa opiskelijaryhmässä, jossa on opiskelijoita eri koulutusorganisaatioista ja eri taustoilla. Kokemusten vaihto, runsas vuorovaikutus ja monimuotoisessa ryhmässä toimiminen tukee ammatillista kasvua. Pilottiopinnoissa toteutettu osaamiskartoitus oli osa OsaaVa-hankeen toimenpiteitä. Kartoituksen tarkoituksena oli selvittää opiskelijoiden osaamisen tasoa ennen opintoja itsearvioimalla omaa osaamista. Osaamiskartoitus toimii siirtymävaiheen työkaluna opettajille antaen arvokasta tietoa opiskelijoiden osaamisen tasosta. Näin opintojaksoa pystyy paremmin suunnittelemaan, kohdentamaan ja syventämään tiettyihin aiheisiin

opiskelijoiden osaamisen perusteella ja mm. jakamaan opiskelijoita erilaisiin ryhmiin. Varsinkin monimuotoisessa ryhmässä koettiin tärkeäksi kartoittaa osaamisen tasoa verrattuna kurssin sisältöihin. Kartoitus tehtiin Forms kyselylomakkeella. Tutkimus- ja kehittämisvaiheen johtopäätöksenä oli, että osaamiskartoitus on hyödyllinen ja sen käyttöä on hyvä jatkaa väyläopinnoissa toteuttaen osaamiskartoituksen aina opintojaksojen alkaessa. Opiskelijoille osaamiskartoitus toimii reflektointin ja itsearvioinnin välineenä.

Opiskelijoiden hyöty väyläopinnoista: Tutkimus- ja kehittämisvaihe osoitti, että varhaiskasvatuksen väyläopintoja suorittavien opiskelijoiden on tärkeä tietää mihin väyläopintojen suorittaminen johtaa ja miten se hyödyttää uralla ja opinnoissa etenemistä. Tässä mallissa opiskelijat hyötyvät väyläopinnoista mm. opintojen nopeutumisella. Hyötynä on myös ammatillisen kehittymisen vahvistuminen, omia tarpeita vastaavan opintopolun mahdollistuminen ja opintopisteiden kertyminen sekä uravalintojen selkeytyminen. Väyläopintojen aikana opiskelija myös pystyy laajentamaan kokonaiskuvaansa varhaiskasvatuksen kentästä ja oppii tarkastelemaan asioita eri näkökulmista laaja-alaisesti sekä saa kokemusta korkeakoulutasoisista opinnoista. Mallissa myös ehdotetaan, että jos opiskelija suorittaa 30 opintopistettä varhaiskasvatuksen väyläopintoja ja toisen asteen perustutkinnon (saaden kelpoisuuden varhaiskasvatuksen lastenhoitajan tehtävään: lastenhoaja tai lähihoitaja), hänelle avattaisiin mahdollisuus suorittaa tutkinto korkeakoulussa ja päästä jatko-opintoihin. Jatko-opinnoissa väyläopinnot hyväksytään kokonaisuudessaan osaksi korkeakouluopintoja ja toisella asteella esimerkiksi valinnaisiin tutkinnon osiin 15 osaamispistettä.

Yhteistyö koulutusorganisaatioiden välillä ja väyläopintojen vakiinnuttaminen: Tutkimus- ja kehittämisprosessissa esille nousi yhteistyön merkitys ja väyläopintojen vakiinnuttamisen tarkeys, jotta pystytään vastaamaan varhaiskasvatusalan työvoimatarpeeseen. Johtopäätösten mukaan yhteistyön tulee olla säännöllistä, jotta väyläopintojen suunnittelu, toteuttaminen, kehittäminen ja arviointi mahdollistuu. Yhteistyöhön ja vakiinnuttamiseen mallissa ehdotetaan, että yhteistyöoppilaitoksista nimetään varhaiskasvatuksen väyläopettajat, jotka muodostavat tiimin ja vastaavat väyläopintojen suunnittelusta, toteuttamisesta, kehittämisestä ja arvioinnista. Opetus toteutettaisiin yhteisopettajuutena. Väyläopintojen vakiinnuttaminen opintopolkuihin on tärkeää jatkuvuuden kannalta. Kun väyläopinnot ovat pysyvänä rakenteena opinnoissa on opintojen aikatauluttaminen ja suunnitteleminen sekä kehittäminen mahdollista varsinkin, kun yhteisenä tavoitteena pidetään jatko-opintoihin hakeutumisen sujuvoittamista ja koulutetun työvoiman lisääntymistä varhaiskasvatuksessa. Väyläopettajien työnkuvat kirjataan selkeiksi ja osoitetaan riittävät resurssit toimintaan ja

sen kehittämiseen. Koulutusorganisaatioiden välinen tiivis ja säännöllinen yhteistyö johdon ja väyläopettajien välillä on tärkeää, jotta pystytään tunnistamaan eri koulutusorganisaatioiden väliset rajapinnat ja saamaan mm. järjestelmät ja tietotekniset oikeudet toimiviksi. Tärkeää on sopia tietoturvallisesta tiedonsiirrosta ja mm. opintotoimistojen välisestä yhteistyöstä ja työnjaosta. Lisäksi tulee sopia, miten eri opintojaksojen opintopisteet kirjataan toisella asteella osaamispisteiksi. Tutkimus- ja kehittämisvaiheen johtopäätösten mukaan varhaiskasvatuksen väyläopinnoista on hyvä tehdä vuosikello, joka ohjaa koulutusorganisaatioiden välistä yhteistyötä, suunnittelua ja toteutusta sekä helpottaa vakiinnuttamista osaksi organisaatioiden normaalia toimintaa.

9 TUTKIMUKSELLISEN KEHITTÄMISTYÖN LUOTETTAVUUS JA EETTISYYS

9.1 Luotettavuus

Luotettavuutta lisäävät käyttökelpoisuus, hyödynnettävyys ja empaattinen kehittäminen: Tutkimuksellisen kehittämistoiminnan luotettavuutta tarkastellessa on tiedostettava, että tutkimuksellisessa kehittämistoiminnassa liikutaan tutkimustoiminnan ja kehittämistoiminnan rajapinnassa. Tällöin tutkimuksellisen kehittämistoiminnan luotettavuuteen vaikuttavat kehittämistyön käyttökelpoisuus ja hyödynnettävyys. Tämän opinnäytetyön luotettavuutta tarkasteltaessa ei siis voida pelkästään kiinnittää huomiota tutkimuksellisessa vaiheessa tuotetun tiedon todenperäisyyteen vaan koko prosessin luotettavuuteen vaikuttaa tiedon ja kehittämistoiminnan hyödyllisyys. Käyttökelpoisuutta ja hyödyllisyyttä on pyritty edistämään sillä, että prosessissa on otettu huomioon mahdollisimman monen tekijän näkökulmat. (Toikko & Rantanen 2009, 121-122, 156).

Tässä opinnäytetyössä mallin käyttökelpoisuutta ja hyödynnettävyyttä lisää se, että prosessissa huomioitiin opiskelijoiden, ammatillisten opettajien ja organisaatioiden näkökulmat sekä työelämä. Kehittämistoiminta, jossa otetaan huomioon käyttäjälähtöisyys, on empaattista kehittämistä. Tällöin kehittämistoiminnassa palvelun/mallin käyttäjien kokemukset ja mielipiteet huomioidaan sekä käyttäjiltä kerätään tietoa kehittämistoiminnan tueksi. Näin juuri toimittiin tässä opinnäytetyössä. Tavoitteena oli, että perehtymällä esimerkiksi opiskelijoiden kokemuksiin pystyttiin kehittämään paremmin juuri heidän tarpeitaan vastaava väyläopintojen malli. (Toikko & Rantanen 2009, 96-97.) Tässä opinnäytetyössä voidaankin puhua empaattisesta kehittämisestä, sillä kehittämistoiminnassa tietoa kerättiin opiskelijoilta ja tavoitteena oli tuoda juuri heidän äänensä kuuluviin mallin kehitysprosessissa. Opiskelijoilta saadun tiedon lisäksi mallin käyttökelpoisuutta lisäsi se, että kehitysprosessiin osallistui varhaiskasvatusalan koulutusorganisaatioiden asiantuntijat. Näiden lisäksi kehittämistoiminnassa hyödynnettiin OsaaVa -hankkeen työelämälle tekemää kartoitusta varhaiskasvatusalan rekrytointi tarpeista ja osaamisen kehittämistarpeista. Mallin kehittämisprosessissa huomioitiin siis monta näkökulmaa mikä lisäsi mallin käyttökelpoisuutta ja näin työn luotettavuutta.

Triangulaatio lisää luotettavuutta: Kanasen (2017, 37) mukaan tutkimuksen luotettavuutta tarkasteltaessa tulee kiinnittää huomiota aineistonkeruumenetelmiin ja aineiston analyysimenetelmiin.

Tässä opinnäytetyössä aineistoa kerättiin kyselyllä ja hyödyntämällä opiskelijoiden oppimispäiväkirjoja. Kyselyn käyttäminen menetelmänä oli nopea, tehokas ja sen avulla oli mahdollisuus tavoittaa kaikki opiskelijat. Yleensä kuitenkin kyselyn käytössä heikkoutena on saadun tiedon pinnallisuus. Varsinkin laadullisessa tutkimuksessa kyselyn käyttö voi antaa vain pintapuolista tietoa, ja siksi pelkästään sen käyttöä on syytä harkita tarkkaan. Tämän vuoksi tutkimuksellisessa vaiheessa päädyttiin käyttämään kahta eri aineistonkeruumenetelmää. Erilaisten menetelmien käytöllä pyrittiin saamaan mahdollisimman kattava kuva tutkittavasta asiasta ja näin lisäämään luotettavuutta. Samoin kehittämissaiheessa hyödynnettiin kahta eri yhteistoiminnallisen kehittämisen menetelmää. Opinnäytetyössäni voidaankin puhua aineistonkeruumenetelmien ja kehittämismenetelmien osalta triangulaatiosta, eli asiaa tutkitaan eri näkökulmista ja eri menetelmin. Triangulaatio parantaa tulosten ja tutkimuksen luotettavuutta. (Ojasalo ym. 2015, 105, 121.)

Menetelmien johdonmukaisuus lisää luotettavuutta: Opinnäytetyön tutkimuksellisessa vaiheessa toteutettiin laadullinen tutkimus. Tämän vuoksi kehittämissaiheeseen luotettavuutta tarkasteltaessa on tärkeää nostaa esille laadullisen tutkimuksen luotettavuuteen vaikuttavat tekijät. Toikko & Rantasen (2009, 123) mukaan laadullisen tutkimuksen luotettavuutta voidaan tarkastella vaikuttavuus käsitteen avulla, jolloin tarkastellaan tutkimuksen uskottavuutta ja johdonmukaisuutta. Samoin Tuomi & Sarajärvi (2018, 163) nostavat esille, että laadullisen tutkimuksen luotettavuuteen vaikuttaa kokonaisuuden johdonmukaisuus, vaikkakin toteavat, ettei laadullisen tutkimuksen luotettavuuden arviointi ole täysin yksiselitteistä. Tässä opinnäytetyössä johdonmukaisuus näkyy menetelmien valinnassa. Opinnäytetyön eri vaiheissa käytettiin menetelmiä, jotka sopivat juuri siihen vaiheeseen ja lähestymistapaan. Valitut menetelmät ovat johdonmukaisia, tarkkaan valittuja ja perusteltuja. Esimerkiksi tutkimuksellisessa vaiheessa oli laadullinen tutkimusote, aineistoa kerättiin laadulliselle tutkimukselle soveltuvilla menetelmillä ja aineiston analyysimenetelmänä käytettiin siihen sopivaa sisällönanalyysia. Valitut menetelmät täydentävät toisiaan ja näillä menetelmillä aineistosta muodostui syvälinen, kattava ja hyvin laaja.

Kehittämistoimintaan sitoutuminen lisää luotettavuutta: Konstruktivisessa tutkimuksessa tyypillistä on, että kohderyhmän organisaation toimijat, toimeksiantaja ja toteuttaja ovat hyvin sitoutuneita kehittämistoimintaan ja ovat mukana prosessissa vuorovaikutteisesti (Ojasalo ym. 2015, 65-66). Tutkimuksellisen kehittämistyön luotettavuuteen vaikuttaakin toimijoiden sitoutuminen (Toikko & Rantanen 2009, 124). Tässä opinnäytetyössä kehittämissaiheeseen sitoutumista pidettiin tärkeänä asiana ja siihen panostettiin. Kaikki OsaaVa -hankeen toimijat ovat hyvin sitoutuneita hankkeen

tavoitteisiin ja tiedostavat tämän opinnäytetyön arvon, tarpeellisuuden ja hyödyn varhaiskasvatuksen koulutusorganisaatioille, työelämälle sekä hankkeen kokonaistavoitteiden saavuttamiseksi. Tämä näkyi siinä, että olemme yhdessä hanketyöntekijöiden kanssa keskustelleet opinnäytetyöstä, menetelmistä ja prosessin vaiheista. Teimme yhteisiä päätöksiä kehittämisprosessiin ja malliin liittyen, ja kaikki olivat hyvin motivoituneita ja kannustavia tämän prosessin eteenpäin viemiseen. Hanketyöntekijät osallistuivat kehittämistoimintaan aktiivisesti esimerkiksi osallistumalla työpajoihin.

Luotettavuuteen vaikuttaa tutkija itse: Eskolan & Suorannan (2001, 210) mukaan kvalitatiivisen tutkimuksen luotettavuuteen vaikuttaa merkittävästi tutkija itse. Tässä opinnäytetyössä työn tekijä kiinnitti huomiota tutkimusasetelman asettamiseen ja toteutuksen suunnitteluun. Tekijä tiedosti tutkimuksen luotettavuuteen vaikuttavat asiat ja panosti niihin luotettavuuden lisäämiseksi. Opinnäytetyöprosessissa pyrittiin johdonmukaisuuteen, laadukkuuteen ja luotettavuuteen kaikissa prosessin vaiheissa. Opinnäytetyön tekijä toimii kasvatus- ja ohjausalan lehtorina toisella asteella ja OsaaVa -hankkeen asiantuntijana. Lisäksi hän on tehnyt pitkän uran varhaiskasvatuksessa toimien varhaiskasvatuksen opettajana (ent. lastentarhanopettaja) esiopetusryhmässä ja päiväkodin varajohtajana. Tämän taustan myötä voi olettaa, että tekijällä on vankka kokemus varhaiskasvatuksesta ja alan tuntemusta sekä näkemystä varhaiskasvatusalan kehittämisestä. Tekijä oli huolellinen, kriittinen ja tiedosti reflektoinnin sekä arvioinnin merkityksen prosessissa. Sitoutuminen oli korkeaa luokkaa ja palautetta pyydettiin ohjaavilta opettajilta sekä hanketyöntekijöiltä.

Luotettavuutta heikentävät tekijät: Tutkimuksellista kehittämistyötä arvioitaessa luotettavuutta heikentävä tekijä oli, että tutkimusaineistoa saatiin kerättyä vain seitsemältä opiskelijalta. Valitettavaa oli, että pilottiopinnot keskeytti kahdeksan opiskelijaa. Pilottiopiskelijoiden ryhmä oli pieni, vain 10-13 opiskelijaa. Kattavampi aineisto olisi voinut tuoda ilmi joitakin seikkoja, mitä nyt ei tutkimuksesta ilmennyt. Mallin kehittämistyössä ei myöskään tutkittu, mitkä tekijät vaikuttivat keskeytykseen. Tästä olisi voinut saada arvokasta tietoa mallin kehittämisprosessiin. Lisäksi mallia ei ole tämän opinnäytetyöprosessin aikataulun puitteissa testattu käytännössä. Mallin testaaminen toteutuu keväällä 2022.

9.2 Eettisyys

Tässä tutkimuksellisessa kehittämistyössä on pyritty eettisesti vastuullisiin ratkaisuihin kaikissa prosessin vaiheissa. Opinnäytetyö toteutettiin Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohjeita Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsittely Suomessa (2012) noudattaen. Opinnäytetyössä huomioitiin myös ihmisiin kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet. Kuten Tuomi & Sarajärvi (2018,150) toteavat, tutkimuksen uskottavuus ja eettisyys kulkevat käsi kädessä hyvän tieteellisen käytännön noudattamisen kanssa. Hyvään tieteelliseen käytäntöön kuuluu, että tutkimusprosessissa toteutetaan menetelmiä, jotka ovat tieteellisen tutkimuksen kriteereiden mukaisia ja eettisesti kestäviä. Opinnäytetyön tekijänä olen ollut kaikissa tutkimustyön vaiheissa rehellinen, tarkka ja avoin. Olen pyrkinyt kuvaamaan käytettävät menetelmät ja prosessin vaiheet perusteellisesti. Olen noudattanut yleistä huolellisuutta, jotta hyvä tieteellinen käytäntö toteutuisi. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 150; Tutkimuseettinen neuvottelukunta, 2012, 6.)

Tässä työssä eettisyys huomioitiin jo ensimmäisiä päätöksiä tehdessä eli aiheen valinnassa sekä tavoitteiden ja tarkoituksen asettelussa. Aiheen valintaa voidaan perustella sillä, että se on eettisesti opiskelijoiden kannalta merkittävä ja heidän opintopolkuaan edistävä. Tutkimuksen eettisyyteen kuuluu, että tutkimuksella pyritään parantamaan ja edistämään ihmisten elämää tai elämäntilannetta. Tällä opinnäytetyöllä pyritään vaikuttamaan toisen asteen opiskelijoiden opintojen sujuvuuteen ja sitä kautta edistämään heidän opintojaan ja urakehitystä. Aiheen valintaa tukee myös monet yhteiskunnalliset hyödyt, joita mallin avulla pystytään saavuttamaan. Laadullisessa tutkimuksessa jo itsessään ihmisten kokemusten esille tuominen on arvokasta, merkittävää ja eettisesti perusteltua. Tässä opinnäytetyössä on tästä edetty vielä tiedon hyödyntämiseen. Mallin tarpeellisuus tukee sitä johtopäätöstä, että aiheen valinta oli eettisesti perusteltu. (Oliver 2010, 10-12.)

Opinnäytetyössä eettisyys huomioitiin tietoperustan laatimisessa. Opinnäytetyössä on kunnioitettu toisten tutkijoiden tekemää työtä ja saavutuksia käyttämällä asianmukaisia lähdeviittauksia. Oma työtä ja toimintaa arvioitiin koko prosessin ajan ja peilattiin hyvään tieteelliseen käytäntöön. Lisäksi opinnäytetyössä on toteutettu vastuullista tiedeviestintää raportoinnissa ja tutkimustulosten julkaisussa. Eettisyys huomioitiin myös hankkimalla asianmukaiset tutkimusluvut ennen toteuttamisvaihetta. Tutkimusluvut anottiin Oulun ammattikorkeakoululta, Suomen Diakoniaopistolta sekä Koulutuskuntayhtymä OSAO:lta. Tutkimusluvut haettiin siis kaikista niistä oppilaitoksista, joista opiskelijoita osallistui pilottiopintoihin. Eettisesti tärkeää oli myös huolehtia tutkimukseen osallistuvien opiskelijoiden ja hanketyöntekijöiden oikeuksista, tietosuojasta, yksityisyyden suojasta sekä informoida

osallistujia tutkimuksesta ja sen luonteesta. Koko prosessin ajan kunnioitettiin tutkittavien ihmisarvoa ja oikeuksia. Pilottio-pintoihin osallistuvia opiskelijoita tiedotettiin perusteellisesti tutkimuksellisesta kehittämistyöstä infotilaisuudessa kaksi kertaa oppitunnin yhteydessä. Opiskelijoille laadittiin myös tiedote tutkimuksellisesta kehittämistoiminnasta, jossa kuvattiin työn tarkoitus ja tavoitteet sekä heidän osuutensa työssä. Tiedotteen sisältö kerrottiin opiskelijoille myös suullisesti ja tiedote laitettiin saataville Moodle-oppimisolustalle. Infotilaisuudessa ja kirjallisessa tiedotteessa kerrottiin, että tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista, osallistumisesta ei palkita, osallistumisen voi lopettaa halutessaan milloin tahansa eikä osallistuminen tai osallistumattomuus vaikuta opintojakson arviointiin tai aiheuta uhkia. Opiskelijoita tiedotettiin, että aineisto on anonymia ja se esitetään työssä anonymisti. Eettisesti tärkeää oli myös kertoa, mihin heidän tuottamaa aineistoa käytetään, miten sitä säilytetään ja milloin se hävitetään. Lisäksi opiskelijoille selitettiin ja avattiin kyselyssä käytettävät keskeiset käsitteet luotettavuuden lisäämiseksi. Infotilaisuuksissa opiskelijoilla oli mahdollisuus esittää kysymyksiä. Opiskelijoilla oli myös opinnäytetyön tekijän yhteystiedot, jolloin heillä oli mahdollisuus olla yhteydessä työn tekijään kaikissa kehittämistyön vaiheissa. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012, 6; Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2019, 7.)

Eettisyyden takaamiseksi opiskelijoilta pyydettiin kirjallinen lupa käyttää oppimispäiväkirjoja tutkimusaineistona. Tässä käytettiin aktiivista suostumusta passiivisen sijaan. Luvan saamiseen käytettiin siis menetelmää, jossa opiskelijat aktiivisesti täyttivät suostumuksensa kyselylomakkeelle. Tämä on eettisesti hyvä toimintatapa. Aktiivista suostumusta käyttämällä varmistettiin, että opiskelijat olivat suostuvaisia, vapaaehtoisia, tietoisia ja ymmärtävät mistä tutkimuksessa on kyse. Lisäksi kehittämissuorituksissa hanketyöntekijöiden vapaaehtoisuus osallistua työpajoihin ja mallin kehittämiseen selvitettiin. (Bos 2020, 247-248.)

Tässä opinnäytetyössä eettisyyteen vaikuttavat tekijät otettiin vakavasti ja esimerkiksi tutkimusaineistoa käsiteltiin tietoturvasääntöjen mukaisesti ja anonymisti. Tutkimusetiikkaan kuuluukin oleellisesti tutkimusaineiston ja tietojen turvallinen tallentaminen ja säilyttäminen. Tutkimuksessa syntyneet aineistot tallennettiin ja säilytettiin tieteelliselle tiedolle asetettujen vaatimusten mukaisesti noudattaen eettisiä suosituksia. Tutkimusaineisto ja kehittämissuorituksissa syntyneet materiaalit olivat luottamuksellisia ja salassa pidettäviä. Aineisto tullaan hävittämään opinnäytetyön valmistuttua syksyllä 2021. Kokonaisuudessaan merkittävää oli, että eettisyyteen vaikuttavat tekijät olivat kehittämistyön tekijän tiedossa ja kehittämissuoritusprosessi toteutettiin nämä huomioiden. (Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset 2019; Bos 2020, 262, 265; Oliver 2010, 66.)

10 POHDINTA

Tämän tutkimuksellisen kehittämistyön tavoitteena oli kehittää varhaiskasvatuksen väyläopintojen malli, joka tukee ja edistää toisen asteen opiskelijoiden jatko-opintoja korkeakoulussa sekä toimii perustana eri koulutusorganisaatioille järjestettäessä pysyviä varhaiskasvatuksen väyläopintoja toiselta asteelta korkeakouluun. Lisäksi tavoitteena oli, että malli toimii perustana OsaaVa -hankkeen kehittämistyössä ja edistää hankkeen tavoitteiden toteutumista. Mallin kehittämisprosessissa tutkittiin syvällisesti opiskelijoiden kokemuksia pilottiopinnoista ja kehittämisideoita väyläopintoihin. Näiden pohjalta kehitettiin käyttäjälähtöinen ja tutkimustietoon perustuva varhaiskasvatuksen väyläopintojen malli. Mallissa on erityisesti kiinnitetty huomiota väyläopintojen aloitukseen, orientoiviin opintoihin, aikatauluun sekä opintojen tukeen ja uraohjaukseen, sillä pilottiopinnoissa suuria haasteita aiheutti päällekkäisyydet toisen asteen opintojen kanssa sekä orientaation ja lähiopetuksen puute koronaviruksen vuoksi. Mallissa on pyritty tukemaan opintojen loppuun saattamista. Voidaan siis todeta, että kehitetty malli on tukeva ja opiskelijan opintoja eteenpäin vievä. Jatkotutkimusaiheeksi ehdotan mallin juurruttamisen ja käytäntöön viemisen yhteydessä mallin toimivuuden tutkimista, kun väyläopinnot toteutetaan kehitetyn mallin mukaisesti lähiopetuksena. Lisäksi jatkotutkimusaiheena on mallin mukaisesti toteutettujen varhaiskasvatuksen väyläopintojen vaikutus jatko-opintoihin hakeutumiseen.

Varhaiskasvatuksen väyläopintojen malli kehitettiin toisen asteen ja ammattikorkeakoulun kontekstissa ja yhteistyön myötä Oulun alueella. Mielestäni malli on hyvin sovellettavissa myös yliopiston kanssa tehtävään yhteistyöhön ja muihin ammattikorkeakouluihin ympäri Suomen. Malli on yleisettävissä, käyttökelpoinen ja siinä on paljon tekijöitä, joita voi suoraan soveltaa käytäntöön suunniteltaessa väyläopintoja alasta ja yhteistyöorganisaatioista riippumatta. Mallin soveltamista ja joustavia opintoväyliä tulisikin jatkossa kehittää kaikilla koulutusasteilla. Tätä ajatusta tukee myös tämän työn taustalla olevat tekijät. Yhteistyö ja joustavat koulutusväylät ovat avain siihen, että pystymme vastaamaan työvoimapulaan, täydennyskoulutustarpeeseen ja nostamaan varhaiskasvatuksen henkilöstön koulutustasoa. Joustavia koulutuspolkua tarvitaan siis lisää ja toivon, että tämä malli toimii esimerkkinä ja pohjana sujuvien koulutusväylien kehitystyössä laajalla rintamalla. Jatkotutkimus- ja kehittämisaiheena ehdotan, että joustavien koulutuspolkujen kehittämistä jatkettaisiin laajemmalle ja kehitettäisiin alan tarpeisiin vastaavia täydennyskoulutuspolkua tätä mallia hyö-

dyntämällä esimerkiksi jo alalla toimivien tarpeisiin. Varhaiskasvatuksen veto- ja pitovoimaa lisätään tarjoamalla monipuolisia uralla etenemisen mahdollisuuksia ja tätä olisi syytä lähteä kehittämään.

Opinnäytetyö oli tavoitteellinen prosessi, joka syvensi osaamistani kehittää uusia toimintatapoja varhaiskasvatusalan koulutuksissa. Tämän opinnäytetyön myötä osaamiseni lisääntyi tutkimuksellisen kehittämistoiminnan toteuttamisesta eri vaiheineen. Toimin tässä kehittämisprosessissa monessa roolissa: tutkijana, asiantuntijana, kehittäjänä ja kehittämisprosessia eteenpäin vievänä ”moottorina”. Opinnäytetyölle asetetut tavoitteet tuli mielestäni täytettyä ja toimiminen monessa roolissa lisäsi ammattitaitoani tutkimustyön, kehittämistyön ja prosessin johtamisen osalta. Lisäksi opinnäytetyön tekeminen on vaatinut substanssiosaamista varhaiskasvatuksesta ja varhaiskasvatuksen koulutuksista, mikä entisestään syventyi kehittämistyön myötä. Varhaiskasvatuksen koulutusten kehittäminen on ollut antoisaa ja yhteistyö varhaiskasvatuksen koulutusorganisaatioiden välillä lisääntyi tämän opinnäytetyön ja OsaaVa -hankkeen myötä.

Prosessin eri vaiheet mahdollistivat useiden näkökulmien esiin nostamisen, arvioinnin ja reflektoinnin prosessin aikana. Mielestäni hyvin arvokasta ja merkityksellistä mallin kehittämisessä oli OsaaVa -hankkeen asiantuntijoiden ja projektkoordinaattoreiden aktiivinen rooli kaikissa kehittämistyön vaiheissa. Olen hyvin kiitollinen tästä aktiivisuudesta. Hanketyöntekijöiden aktiivisuus auttoi kehittämistyön onnistumisessa, ja opinnäytetyön tekijänä olen todella tyytyväinen tulokseen. Voin luottavaisena todeta, että malli tulee olemaan hyödyllinen ja käyttökelpoinen. Yhdessä olemme onnistuneet hiomaan merkittävän ”timantin” eli toimivan mallin, joka vastaa koulutusorganisaatioiden, opiskelijoiden ja työelämän tarpeisiin. Ojasalo ym. (2015, 19-20) mukaan kehittämissä merkityksellistä on tuotetun tiedon siirtäminen käytäntöön. Työelämälle tuotetut mallit ja uudet käytännöt ovat kuin kehittämistyön helmiä ja kehittämistyötä parhaimmillaan. Tällöin ei ole vain tuotettu uutta tietoa, vaan tietoa on myös osattu soveltaa käytäntöön ja sen pohjalta kehittää uusia parempia ratkaisuja, uusia ideoita, toimintatapoja ja käytäntöjä. Tässä opinnäytetyössä tuotoksena syntyi varhaiskasvatuksen väyläopintojen malli toiselta asteelta korkeakouluun. Malli on merkityksellinen edistysaskel koulutusorganisaatioiden yhteistyössä ja joustavien koulutuspolkujen toteutuksessa varhaiskasvatusalalla.

LÄHTEET

Alaranta, I. 2017. Lapsuus ei katoa koskaan. Turun lastentarhan tarina 1868-2018 -varhaiskasvatuksen kehitys osaksi nykyperhe-elämää ja koulutusjärjestelmää. Turku: Sivistystoimiala. Turun kaupunki.

Alho-Malmelin, M. 2010. Avointa väylää maisteriksi. Tutkimus avoimessa yliopistossa opiskelleista ja väylän kautta korkeakouluun tulleista opiskelijoista. Turun yliopisto.

Alila, K., Eskelinen, M., Estola, E., Kahiluoto, T., Kinos, J., Pekuri, H-M., Polvinen, M., Laaksonen, R. & Lamberg K. 2014. Varhaiskasvatuksen historia, nykytila ja kehittämisen suuntalinjat -Taustaineisto varhaiskasvatusta koskevaa lainsäädäntöä valmistelevan työryhmän tueksi. Opetus ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2014:12. Hakupäivä 21.11.2020. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/75258/tr12.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset. 2019. Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry. Hakupäivä 15.11.2020. http://www.arene.fi/wp-content/uploads/Raportit/2020/AMMATTIKORKEAKOULUJEN%20OPINN%C3%84YTET%C3%96IDEN%20EETTISET%20SUOSITUKSET%202020.pdf?_t=1578480382

Ammattikorkeakoululaki 932/2014. Hakupäivä 25.10.2020. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20140932>

Bos, J. a. 2020. Research ethics for students in the social sciences. First edition, 2020. Cham: Springer International Publishing.

Centria ammattikorkeakoulu. 2020. Hakupäivä 21.11.2020. <https://tki.centria.fi/hanke/jatkovayla/1436>

Commission of the European Communities. 2000. A Memorandum of Lifelong Learning. Brussels. Hakupäivä 3.9.2021. https://arhiv.acs.si/dokumenti/Memorandum_on_Lifelong_Learning.pdf

Eskola, J. & Suoranta, J. 2001. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. 5. painos. Tampere: Vastapaino.

Eurooppa 2020 -strategia. Suomen kansallinen uudistusohjelma, kevät 2020. 2020. Helsinki: Valtiovarainministeriön julkaisuja 2020:35.

Euroopan komissio. 2019. Eurooppalainen tutkintojen viitekehys tukee oppimista työskentelyä ja rajat ylittävää liikkuvuutta. Luxemburg: Euroopan unionin julkaisutoimisto. Hakupäivä 10.9.2021. <https://europa.eu/europass/system/files/2020-05/EQF%20Brochure-FI.pdf>

European Commission. 2021. Education and Training. ET 2020 Working Groups. ET 2020 Working Group on Early Childhood Education and Care (ECEC). Hakupäivä 16.5.2021. https://ec.europa.eu/education/policies/european-policy-cooperation/et2020-working-groups_en

Haltia, N. 2015. Avoimen yliopiston väylä siltana avoimen ja tutkintokoulutuksen välillä. *Kasvatus & Aika* 9(3), 37–51.

HE 159/2012. Hakupäivä 3.9.2021. https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/HallituksenEsitys/Documents/he_159+2012.pdf

Hennink, M., Hutter, I. & Bailey, A. 2011. Qualitative research methods. Los Angeles: Sage Publications.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2010. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi 15.–16. painos.

Helsingin kaupunki. 2019. Helsingin kaupungin varhaiskasvatuksen henkilöstövaje kriittinen. Hakupäivä 17.4.2021. <https://www.hel.fi/uutiset/fi/kaupunginkanslia/helsingin-varhaiskasvatuksen-henkilostovaje-kriittinen>

Hyvinvointiala. 2019. Varhaiskasvatuksen työvoimapula huolestuttaa. Hakupäivä 17.4.2021. <https://www.hyvinvointiala.fi/varhaiskasvatuksen-tyovoimapula-huolestuttaa/>

Julkisten ja hyvinvointialojen liitto. 2019. Varhaiskasvatuksessa sekä työvoimapula että suuri työttömyysuhka, lastenhoitajien mahdollisuudet jatkokouluttautumiseen mahdollistettava. Hakupäivä 8.11.2020. https://www.jhl.fi/2019/02/07/varhaiskasvatuksessa_tyovoimapula_ja_suuri_tyotto-myysuhka_lastenhoitajien_mahdollisuudet_jatkokouluttautumiseen_mahdollistettava/

Juutilainen, P-K., Lätti, M., Paldan, E. & Ikonen, P-E. 2018. Jatkoväylä opinnot ja -ohjaus -Valtakunnalliset suositukset jatkoväyläopintojen ja -ohjauksen järjestämiseen ammatillisen koulutuksen ja ammattikorkeakoulun yhteistyönä. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu.

Kananen, J. 2017. Laadullinen tutkimus pro graduna ja opinnäytetyönä. Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kantonen, E., Onnismaa, E-L., Reunamo, J. & Tahkokallio, L. 2020. Sitoutuneet, epävarmat ja poistujat -varhaiskasvatuksen opettajaksi opiskelevien sitoutuneisuus työelämään opintojen loppuvaiheessa. *Varhaiskasvatuksen Tiedelehti Journal of Early Childhood Education Research* 9 (2), 264-298.

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. 2019. Varhaiskasvatuksen laatuindikaattorit. Tiivistelmät 13:2019.

Karila, K., Kosonen, T. & Järvenkallas, S. 2017. Varhaiskasvatuksen kehittämisen tiekartta vuosille 2017–2030. Suuntaviivat varhaiskasvatukseen osallistumisasteen nostamiseen sekä päiväkotien henkilöstön osaamisen, henkilöstörakenteen ja koulutuksen kehittämiseen. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2017:30.

Kasvatus ja ohjausalan perustutkinto (OPH-2632-2017). 2017. ePerusteet. Ammatillinen koulutus. Hakupäivä 27.10.2020. <https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/kooste/4038054>

KT yleiskirje 1/2018 liite 8. Palkkahinnoitteluliitteen 5 ”Varhaiskasvatuksen henkilöstö sekä eräät koulun ammatti- ja peruspalvelutehtävät” soveltaminen (1–4 §). Hakupäivä 26.5. 2021. <https://www.kt.fi/sites/default/files/media/document/yleiskirje1801hnk-KVTES-liite8.pdf>

Laitinen, A., Väisänen, T. & Kinnunen, A. 2018. Tulevaisuuden ennakointia -opintojen nivelvaiheita kehittämässä. Opiskelijoiden kokemuksia ammatillisen toisen asteen ja ammattikorkeakouluopiskelun nivelvaiheen yhteistyöstä. *Ammattikasvatuksen aikakauskirja* 20(5), 89–97.

Laki ammatillisesta koulutuksesta 531/2017. Hakupäivä 25.10.2020. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2017/20170531>

Lehtonen, E., Pylväs, L., Rintala, H. & Nokelainen, P. 2018. Ammatillisten opettajien näkemyksiä opettajan työssä tarvittavasta kompetenssista ja työelämäyhteistyöstä. *Ammattikasvatuksen aikakauskirja* 20(4), 10–26.

Meriläinen, R. & Rökköläinen, M. 2016. Ammatillinen koulutus kohti vuotta 2025 -Sidosryhmien näkemyksiä reformista ja tulevaisuudesta. *Ammattikasvatuksen aikakauskirja* 18(1), 89-104.

Nordic Co-operation. 2019. Early childhood education and care – the foundation for life. Hakupäivä 15.5.2021. <https://www.norden.org/en/news/early-childhood-education-and-care-foundation-life>

OECD. 2020. Education at a Glance 2020. OECD Indicators. Paris: OECD Publishing. Hakupäivä 7.5.2021. [Education at a Glance 2020: OECD Indicators | READ online \(oecd-ilibrary.org\)](https://www.oecd-ilibrary.org/education/at-a-glance-2020)

OECD. 2021. Early Childhood Education and Care -Home. Hakupäivä 16.5.2021. <https://www.oecd.org/education/school/earlychildhoodeducationandcare.htm>

Ojasalo, K., Moilanen, T. & Ritalahti, J. 2015. Kehittämistyön menetelmät. Uudenlaista osaamista liiketoimintaan. 3.-4. painos. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Oliver, P. 2010. The Student's Guide to Research Ethics. London: Sage Publications.

Onnismaa, E-L. & Paananen, M. 2019. Varhaiskasvatuksen opetussuunnitelmatradition muotoutuminen Suomessa 1970-luvulta 2010-luvulle. Teoksessa T. Autio, L. Hakala & T. Kujala (toim.) Siirtymiä ja ajan merkkejä koulutuksessa. Opetussuunnitelmatutkimuksen näkökulmia. Tampere: Tampere University Press. 189-220.

Onnismaa, E-L., Kalliala, M. & Tahkokallio, L. 2017. Koulutuspoliittisen paradoksin jäljillä -Miten varhaiskasvatus muotoutui sosiaalialan koulutuksia suosivaksi. *Kasvatus ja Aika* 11(3), 4–20.

Opetushallitus. 2017. Kasvatus- ja ohjausalan perustutkinto, tutkinnon perusteet. Hakupäivä 25.10.2020. <https://eperusteet.opintopolku.fi/eperusteet-service/api/dokumentit/6806255>

Opetushallitus. 2018. Report on the referencing of the Finnish National Qualifications Framework to the European Qualifications Framework and the Framework for Qualifications of the European Higher Education Area. Helsinki. Hakupäivä 4.9.2021. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/report_on_the_referencing_of_the_finnish_national_qualifications_framework.pdf

Opetushallitus. 2019. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018. Määräykset ja ohjeet 2018:3a. Helsinki. Hakupäivä 25.10.2020. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet.pdf

Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2017. Valmiina valintoihin II. Ammatillisesta koulutuksesta korkeakouluun. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2017:25. Helsinki.

Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2019a. Ammatillisen koulutuksen reformi. Hakupäivä 8.12.2020. <https://minedu.fi/amisreformi>

Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2019b. Katse korkealle ja horisontti laajaksi. Näkökulmia ammatillisen koulutuksen järjestäjien ja korkeakoulujen yhteistyöhön. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2019:26. Helsinki. Hakupäivä 12.9.2021. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161648/OKM_2019_26_Katse_korkealle_ja_horisontti_laajaksi.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2020. Linjaukset ja kehittäminen. Korkeakoulu- ja tiedepolitiikka ja sen kehittäminen. Hakupäivä 7.12.2020. <https://minedu.fi/korkeakoulu-ja-tiedelinjaukset>

Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2021. Ammatillisen koulutuksen reformin toimeenpanon tilasta kaksi raporttia. Hakupäivä 25.5.2021. <https://minedu.fi/-/ammatillisen-koulutuksen-reformin-toimeenpanon-tilasta-kaksi-raporttia>

Osaava -Osaamisella eteenpäin varhaiskasvatuksessa hankesuunnitelma. 2020. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Kestävää kasvua ja työtä 2014-2020 Suomen rakennerahasto-ohjelma.

OSAO. Tietoa OSAO:sta. Hakupäivä 14.2.2021. <https://www.osao.fi/tietoa-osaosta/>

Oulun ammattikorkeakoulu. 2021. Näin toimimme. Hakupäivä 13.2.2021. <https://www.oamk.fi/fi/oamk/nain-toimimme>

Oulun ammattikorkeakoulu. 2020. Vaikutamme avoimesti ja vastuullisesti. Oulun ammattikorkeakoulun strategia 2020-2030. Hakupäivä 13.2.2021. https://www.oamk.fi/images/oamk/Oamkin_strategia_2020.pdf

Paananen, M. & Tammi, T. 2017. Työn kuormittavuuden kokemusten, työn tehostamisen ja sairauspoissaolojen moniulotteiset yhteydet lastentarhanopettajan työssä. *Varhaiskasvatuksen Tiedelehti Journal of Early Childhood Education Research* 6(1), 43-60.

Puusa, A. & Juuti, P. 2011. Laadullisen lähestymistavan yleistyminen kulttuurinäkökulman myötä. Teoksessa A. Puusa & P. Juuti (toim.) *Menetelmäviidakon raivaajat. Perusteita laadullisen lähestymistavan valintaan*. Helsinki: JTO, 31-46.

Salonen, K., Eloranta, S., Hautala, T. & Kinos, S. 2017. Kehittämistoiminta ja kehittämisen menetelmiä ammatillisessa korkeakoulutuksessa. Turun ammattikorkeakoulun oppimateriaaleja 108. Tampere: Tampere yliopistopaino Oy -Juvenes Print.

Sessa, V., I. & London, M. 2015. *Continuous learning in organizations: Individual, Group and Organizational Perspectives*. New York: Psychology Press.

Silverman, D. 2005. *Doing qualitative research: A practical handbook*. 2. painos. London: Sage.

Sosiaali- ja terveysalan perustutkinto (OPH-2629-2017). 2017. ePerusteet. Ammatillinen koulutus. Hakupäivä 27.10.2020. <https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/kooste/3689879>

Suomen Diakoniaopisto. Tietoa meistä. Hakupäivä 13.2.2021. <https://www.sdo.fi/tietoa-meista/>

Tamlander, T. & Hohenthal, T. 2017. Ammatillisesta koulutuksesta sujuvasti ammattikorkeakouluun. Tilannekartoitus ammatillisen toisen asteen koulutuksen ja ammattikorkeakoulun välisen siirtymävaiheen opintojen ja ohjauksen toteuttamisesta. Mikkeli: Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2021. Varhaiskasvatus 2019. Tilastoraportti liitteineen. Hakupäivä 14.4.2021. <https://thl.fi/fi/tilastot-ja-data/tilastot-aiheittain/lapset-nuoret-ja-perheet/varhaiskasvatus>

Toikko, T. & Rantanen, T. 2009. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta. Tampere: Tampere yliopistopaino Oy -Juvenes Print.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Uudistettu laitos Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsittely Suomessa. Hakupäivä 22.1.2021. https://tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf

Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2019. Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan julkaisuja 3/2019. Hakupäivä 22.1.2021. https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/Ihmistieteiden_eettisen_ennakoarvioinnin_ohje_2019.pdf

Työ- ja elinkeinoministeriö. 2019. Ammattibarometri: Työvoimapulasta kärsivien ammattien määrä kääntynyt laskuun. Hakupäivä 26.10.2020. <https://tem.fi/-/ammattibarometri-tyovoimapulasta-karsivien-ammattien-maara-kaantynyt-laskuun>

UNESCO. 2020. Embracing a culture of lifelong learning. Contribution to the Futures of Education initiative. UNESCO Institute for Lifelong Learning. Education 2030.

Uusitalo, K. & Kohtamäki, M. 2011. Konstruktiivisen tutkimusotteen rooli menetelmien kentässä. Teoksessa A. Puusa & P. Juuti (toim.) Menetelmäviidakon raivaajat. Perusteita laadullisen lähestymistavan valintaan. Helsinki: JTO, 281-295.

Valtioneuvosto. 2019. Marinin hallitus. Hallitusohjelma. Hakupäivä 29.4.2021. <https://valtioneuvosto.fi/marinin-hallitus/hallitusohjelma/osaamisen-sivistyksen-ja-innovaatioiden-suomi>

Varhaiskasvatuksen koulutusten kehittämisfoorumi. 2021. Varhaiskasvatuksen koulutuksen kehittämisohjelma 2021-2030. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2021:3. Helsinki.

Varhaiskasvatuslaki 540/2018. Hakupäivä 27.10.2020. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2018/20180540#Pidp445793584>

Vehviläinen, J. 2006. Nuorten osallisuushankkeen hyvät käytännöt. Helsinki: Opetushallitus.

Virolainen, M. & Teräs, M. 2018. Siirtymät ammatillisesta koulutuksesta korkeakoulutukseen Suomessa ja muissa Pohjoismaissa. *Ammattikasvatuksen aikakauskirja* 18(2), 51-60.

Yliopistolaki 558/2009. Hakupäivä 25.10.2020. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2009/20090558>

VARHAISKASVATUSALAN VÄYLÄOPINTOJEN KEHITTÄMINEN

Tämän kyselyn tavoitteena on saada tietoa teidän pilottiopintoihin osallistuvien opiskelijoiden kokemuksista ja kehittämisideoista. Kehittämisideoita ja kokemuksia hyödynnetään varhaiskasvatusalan väyläopintojen kehittämisessä.

Vastaathan jokaiseen kysymykseen kokemuksesi perusteella.

Käsitteiden selkeyttäminen:

Pilottiopinnot= Keuhalla 2021 Oamk:ssa järjestetyt varhaiskasvatusalan opinnot, joihin olette nyt osallistuneet.

Väyläopinnot= Tulevaisuuden varhaiskasvatusalan opintoja korkeakoulussa, joihin voi hakeutua esim. toisen asteen opintojen aikana.

* Pakollinen

1. Miten tulevaisuuden väyläopinnoista olisi hyvä tiedottaa opiskelijoita/ markkinoida opintoja? (esim. infokirje, tiedotustilaisuus, some) *

Kirjoita vastaus

2. Millaista tukea olisi hyvä tarjota opiskelijoille väyläopintojen alkuvaiheessa, jotta opinnot lähtisivät sujumaan mahdollisimman hyvin? *

Kirjoita vastaus

3. Miten koit opiskelun monimuotoisessa vertaisryhmässä, jossa oli opiskelijoita eri oppilaitoksista? (ryhmässä oli sosionomi amk, lähihoitaja- ja lastenohjaajaopiskelijoita) *

Kirjoita vastaus

4. Miten kehittäisit monimuotoisessa vertaisryhmässä opiskelua? *

Kirjoita vastaus

5. Miten väyläopinnot olisi hyvä aikatauluttaa tulevaisuudessa, jotta ne sopisivat muihin opintoihin parhaiten? (aikataulu, ajankohta) *

Kirjoita vastaus

6. Kerro mitkä asiat edistivät oppimistasi näissä pilottiopinnoissa? *

Kirjoita vastaus

7. Kerro mitkä asiat haittasivat/heikensivät oppimistasi? *

Kirjoita vastaus

8. Kerro ratkaisuja ja ideoita miten kehittäisit väyläopintoja? *

Kirjoita vastaus

9. Millaisia sisältöjä haluaisit opiskella varhaiskasvatusalan väyläopinnoissa? *

Kirjoita vastaus

10. Opiskelit nyt 10 op. verran korkeakouluopintoja. Kuinka paljon olisit valmis opiskelemaan korkeakoulutasoisia varhaiskasvatusalan opintoja toisen asteen perustutkinnon aikana? *

- 5 op.
- 10 op.
- 15 op.
- 20 op.
- 25 op.
- 30 op.
- 35 op. tai enemmän
- en opiskele toisella asteella Sdoilla tai Osoilla

11. Millainen toteutustapa sopisi parhaiten väyläopintoihin?
(Valitse yksi vaihtoehto) *

- Lähiopetus oppilaitoksessa
- Verkko-opetus eli etäopetus verkossa sovittuina aikoina. (Tämä toteutustapa oli nyt käytössä)
- Lähiopetusta ja verkko-opetusta
- Ajasta ja paikasta riippumaton itsenäinen verkko-opiskelu
- Muu

12. Millaiset opetusmenetelmät ja tehtävät sopisivat parhaiten väyläopintoihin?
valitse KAKSI parhaiten sopivaa vaihtoehtoa. *

- luennot
- ryhmätehtävät
- itsenäiset tehtävät
- oppimispäiväkirja
- tentti
- toiminnalliset tehtävät/ harjoitukset
- seminaarit
- Muu

13. Miten koit korkeakouluopintojen vaatimustason sopivan sinulle?
Perustele vastauksesi. *

Kirjoita vastaus

14. Miten koit Marjan Mansikkapaikan tukevan opintojasi ja urapolkuasi? *

Kirjoita vastaus

15. Miten kehittäisit opintojen tukea/ Mansikkapaikkaa? *

Kirjoita vastaus

16. Valitse KAKSI tärkeintä asiaa, mitä toivoisit saavasi suorittuasi väyläopinnot?
(miten toivoisit hyötyväsi väyläopinnoista) *

- Saat opintopisteitä/ opintosuorituksia
- Saat kokemusta korkeakoulussa opiskelusta
- Sinun ammatillinen osaaminen kehittyy/ lisääntyy
- Sinun mahdollisuudet päästä jatko-opintoihin korkeakouluihin paranevat
- Sinun jatko-opinnot nopeutuvat
- Sinulla olisi mahdollisuus hakea korkeakouluun erillishaussa
- Suorittuasi tietyn määrän väyläopintoja saat opiskelupaikan korkeakoulusta
- Muu

17. Lisäkö nämä pilottiopinnot halukkuuttasi hakeutua varhaiskasvatusalan korkeakouluopintoihin
tulevaisuudessa? Perustele vastauksesi. *

Kirjoita vastaus

Lähetä